

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

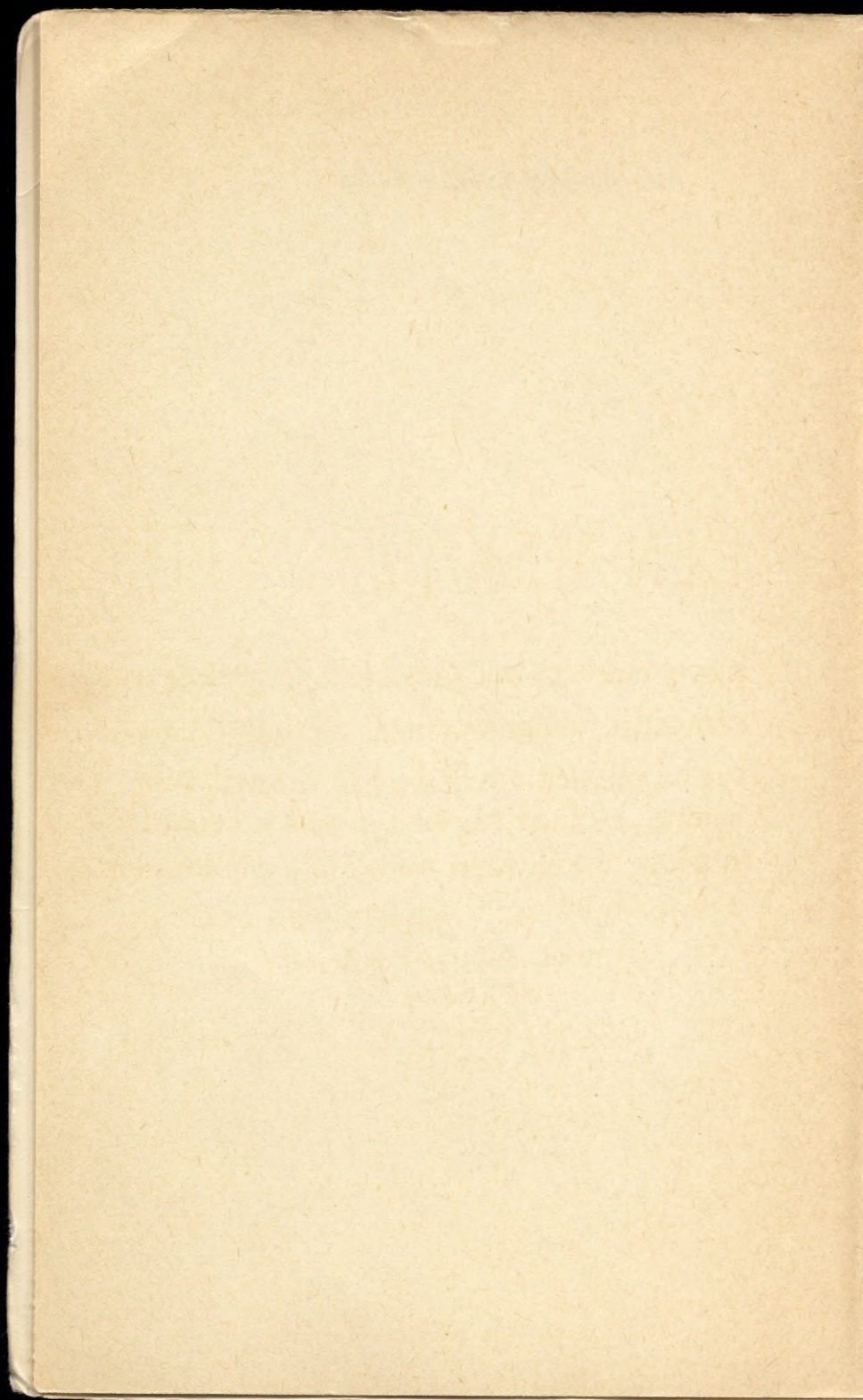
Paul von Martens

An illustration in a folk-art style. A man with dark hair, wearing a blue long-sleeved shirt and a brown vest, sits on a large tree stump on the right. He is looking towards a small wooden boat on the water to his left. The boat has a white sail and is on a river with blue and green water. A large tree with green leaves is on the right, its branches overhanging the water. The background is a simple blue sky.

Mannen
som byggde
en båt

MANNEN SOM BYGGDE EN BÅT

PAUL VON MARIENS

Mannen som byggde
en båt

SÖDERSTRÖM & Co
FÖRLAGS AB

BEWAHRUNG DER DOKUMENTE

Für die Bewahrung der Dokumente ist es notwendig, dass die Dokumente in einem geeigneten Behälter aufbewahrt werden. Die Bewahrung der Dokumente ist eine wichtige Aufgabe, die in jedem Unternehmen zu erfüllen ist. Die Bewahrung der Dokumente ist eine wichtige Aufgabe, die in jedem Unternehmen zu erfüllen ist.

© Paul von Martens 1977

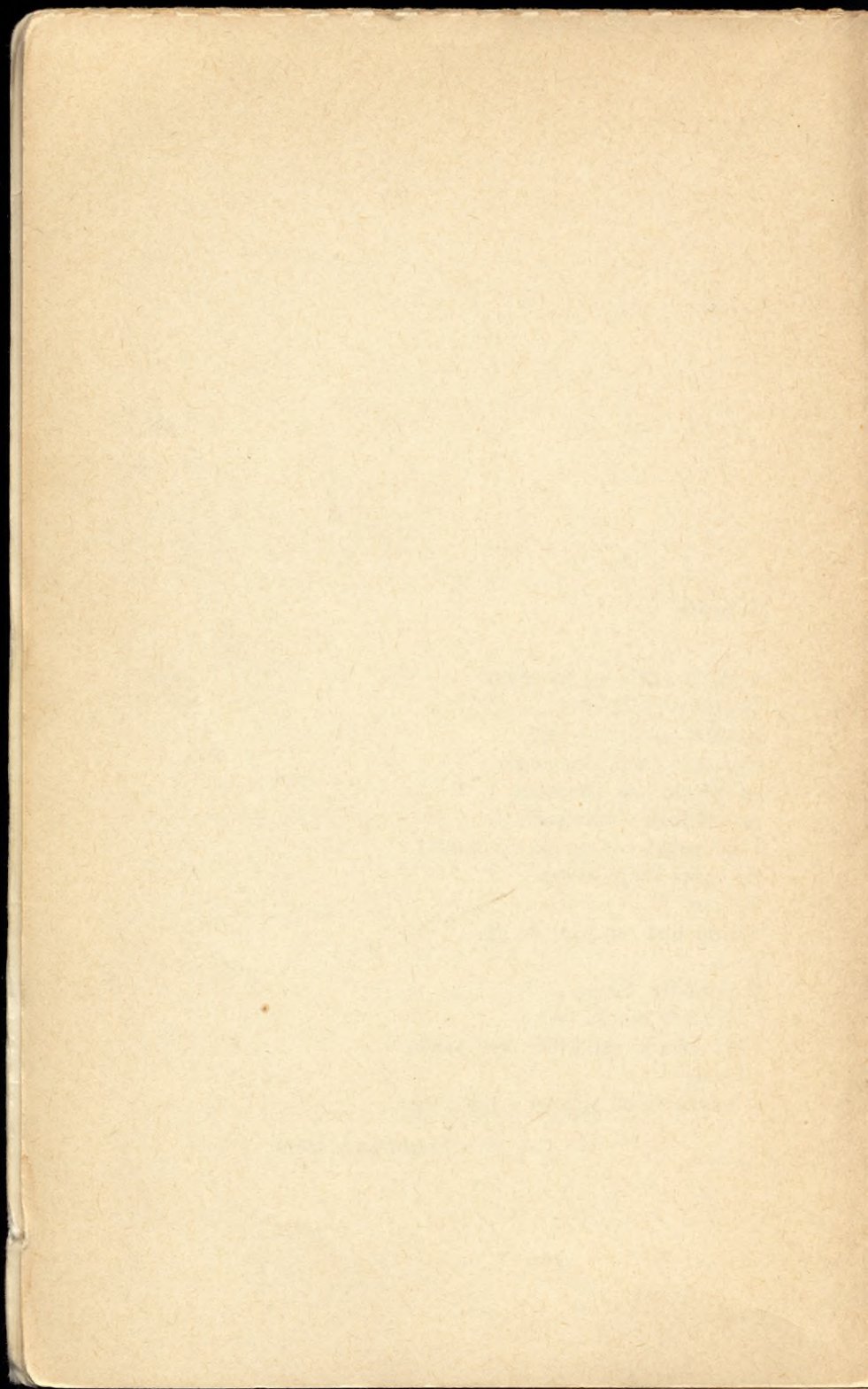
ISBN 951-52-0438-0

Östra Nylands Tryckeri
LOVISA 1977

Kalypso

I sju år ¹⁸²⁸ venta eg på teikn.
Da skipet ditt kom
bar det sundrivne segl
men eg kjende deg straks
eg kjende deg Odysseus
mi tvillinsjel, mitt svar.
I sju netter sov du på mi strand.
Eg venta ikkje lenger.
Eg var.
Alt du bad om skal du få,
sa eg.
Overmodig, rik
i mi store blinde lykke.
I sju sekund venta du med svaret:
Gi meg
ei kappe — eit sjökart — eit skip.

Åse-Marie Nesse

Den sommaren började Jonatan ett eget liv som skulle sträcka sig över tre år och kanske betydligt längre. Början var så anspråkslös att knappast någon märkte den. Han reste sig från köksbordet och gick ut till ett litet skjul bakom huset. Där tillbringade han hela söndagsförmiddagen.

Den bästa delen av morgonen var redan förbi. Han hade stigit tidigt upp som han brukade och han hade suttit en stund nere på bryggan glad över att det inte fanns någonting som tvingade honom att ta sig ett dopp i det friska vattnet. Morgonsolen hade hindrat honom från att bekymra sig över vassen som tog allt mera överhand.

En stund senare hade han suttit ensam i köket med en stor mugg kaffe framför sig. Den hade han som vanligt ställt direkt på bordet utan något fat för att inte slammer i porslinskåpet skulle locka någon annan till köket för tidigt.

Han hade inte tänkt på någonting under sin morgonstillhet. Han hade suttit här och sett ut genom fönstret utan att betrakta någonting. De stora tallarna på några meters avstånd från huset var tunga linjer i en oskarp bild. Där någonstans i ljuset mellan stammarna och bergen på andra sidan viken hade en tanke börjat ta form.

Han hade dröjt sig kvar en rimlig tid vid bordet efter det sönerna hade gjort sitt intrång. Den ena hade lagt beslag på bordets hela ena långsida utan att röra ett finger för att förse sig själv, den andra hade stått länge och sträckt på sig innan han hade börjat blanda ihop något slags hälosamt morgonmål. Karin hade också genast då hon kom in onödigt högljutt börjat planera för dagen och kvällen.

Ute i skjulet tog Jonatan itu med att röja upp resterna av gamla drömmar. Han bar ut en låda kasserade cykeldelar och en oändlig mängd klasskampstidningar som han aldrig hade fått lov att bränna. Nu frågade han inte längre utan trängde ner bunt efter bunt av gulnad hets i svarta avfallssäckar. Hur ofta hade han inte försökt läsa dessa tidningar i ett halvhjärtat försök att förstå men själva lögnaktigheten hade gett honom svindelför-

nimmelser och tänt en helveteseld i hans eget mellangärde. Han hade frågat pojarna om inte en vetenskaplig världsåskådning skulle ha råd med att beskriva verkligheten möjligast korrekt men de hade bara svarat med ett flin. Han hade försökt göra gällande, att just den som tror på den historiska nödvändigheten måste bekämpa all förfalskning och lögn, men inte funnit något gensvar för sina synpunkter. Nu körde han iväg eländet på sin gula skottkärra med samma känsla som man lastar bilen med tomflaskor som huvudsakligen andra har druckit ur.

Sedan tog han sig an arbetsbänken och hyllorna som han tömde. Nästan ingenting var värt att spara. Där stod väl ett hundratal färgburkar i olika storlekar och flere pytsar fyllda med en förmögenhet i stelnade penslar. Allt lät han gå, snabbt och effektivt beslutet att inte ett år till låta sig övertygas om att de ännu kunde användas. Han lyfte ut de svarta säckarna och kärrade iväg med dem. Redan slöseriet med avfallssäckarna beredde honom en viss tillfredsställelse. Dessutom hade han ingen lust att låta någon granskande examinera vad det egentligen var han kastade bort. Det finns alltid lika mycket som kan räddas som det finns människor som tittar ner i en hög med skrot. Och nästan alla färgburkar hade Karin köpt. Penslarna hade

han själv köpt halvt i smyg med sitt kreditkort. Därför hade han också alltid sanningsenligt kunnat svara att han inte visste vad de kostade när hon frågade. Om han hade tittat efter på burkarna så kunde han ha sett hur hon under olika år hade tänkt sig deras hem, hur hon hade tänkt sig att det skulle se ut efter det att de hade målat sig fram genom påskferierna.

Så drog han fram det gamla plåtbadkaret under arbetsbänken. Huru många cyklar hade pojkarna egentligen hunnit skruva isär och vart hade hjulen tagit vägen till alla dessa nav, ekrar och kedjor. Och här låg barnvagnshjulen som han själv en gång hade byggt en rullbil av. Den var fin. Han rotade litet i bråten och räddade en vevstake med kolv och en öppnad förpackning kolvringar innan han släpade badkaret mot dörren och baxade upp det på kärran. Nu kunde han skramla fram med ett välfyllt badkar överst på kärran helt annorlunda än då han i tiden försiktigt hade försökt praktisera sig ned i trädgården med kar och varmt vatten för en barnstjärt.

Eftersom köket var tomt ställde han på tillbakavägen ner kärran och gick in för att ta sig ännu en kopp kaffe. Det var skönt att bordet var snyggt och att kopparna var prydligt ihopställda på diskbordet. Någon hade

tydligt sköljt dem, det var väl den långe eller Karin. Han kallade naturligtvis pojkar-
na vid namn, men i hans inre bild var de den
långe och den starke. Genom fönstret kunde
han se Karin simma energiskt ut mot bojen.
Hon både njöt och kämpade mot ålderdo-
men som hon hade gjort ända sedan hon var
liten. Redan då han lärde känna henne som
sjuttonåring var hon enormt sund utan att
ändå tillhöra handbolls flickorna eller fjäll-
skidarna, den tidens världsförbättrare.

Tanken på kaffe var alldeles onödig. Han
förlorade smaken för det då vattnet började
koka men han ställde ändå filtret på en
mugg och lät det rinna igenom, medan han
grävde fram den gamla sopborsten och skyf-
feln ur diskbänkens skrymslen. Så tog han
muggen med sig ut, sopade rent vid skjulets
dörröppning och satte sig där i begrundan av
sin aning eller tanke från morgonen.

Han slöt ögonen och var medveten om att
kaffet kallnade allt mer i muggen och att
tobaken längtade efter att bli rökt, men han
var helt upptagen av att låta bilden bryta
fram genom det ljusa dis som fyllde honom
med början till glädje. Diset vägrade att lätta
och avslöja skönheten i det som höll på att
glida fram men han tyckte sig urskilja virvlar
och han anade ett genombrott då spänningen
släppte. Han öppnade sina ögon och märkte

till sin förvåning att solen hade gått i moln och att det hade varit betydligt ljusare inom honom än det nu var omkring honom.

Han vände sig om och rökte sin cigarrett som nu kändes obligatorisk medan han överblickade resultatet av den första grovstädningen. Nu skulle han sopa eller kanske först ordna de delvis förstörda verktygen och kasta bort alla de rostiga skruvar och muttrar och krokiga spikar som han någon gång hade sorterat i olika burkar och askar. Blicken gled snabbt över den mörka mögliga filten i hörnet som dolde ett föremål av ansenligt format. Medan han sysslade med småsakerna måste han bli klar med vad han skulle göra med det. Det gick inte att uppskjuta ett definitivt beslut. Den hade flyttats in och ut ur skjulet i många år nu.

När arbetsbänken var rätt så prydlig, hylorna så gott som tomma och golvet rent så när som på oljefläckar som man inte kunde göra någonting åt kastade han en blick på pastorns gamla motor som hängde uppkrokad på väggen. Den hade hängt där i tre år sedan Olle skaffade sig segelbåt och blev en alltmera sällsynt gäst. Han kallade Olle pastorn helt enkelt för att han var det. Motorn fick väl lov att hänga kvar som ett minne.

Nu var de första förberedande arbetena nästan slutförda. Han såg sig om efter något

papper eller en kartongbit, en gammal timmermanspenna hade han redan räddat. I brist på annat började han dra de första djärva linjerna på en hyvlad brädbit. Det gick inte så bra och linjerna sade ingenting. De var helt konventionella och kunde ha dragits av vem som helst som lekte med pennen utan mål eller egentlig avsikt. Det var inte heller visionen som var stark inom honom just nu, i själva verket lyfte han i tankarna, men bara i tankarna på den möjliga filten som skylde den havererade drömmen i knuten.

Med kaffemuggen i handen gick han tillbaka mot köket, men han ändrade sig och gick ner till stranden då han märkte att det inte var tomt. Karins handduk hängde på tork men till all lycka var hon inte själv där. Sånär på avstånd och i tankarna kunde han tycka riktigt mycket om henne. Och det var ju mest i tankarna han brukade umgås med henne eftersom hennes energi och vitalitet mest riktade sig på ur hans synpunkt oväsentliga och ovidkommande angelägenheter. Hon var som de fruktansvärda kvinnorna på jobbet, välvårdad, ambitiös alltid villig att bära allt på sina axlar utom det som låg närmast. Deras män och barn har nog inte mycket

glädje av dem, brukade han tänka och som om de hade anat sig till hans tankar brukade de ibland vid frukostbordet beklaga sig över dubbelarbetets förbannelse. Han brukade inom sig le, milt, som han menade, åt den bild av kärleksfulla mödrar och uppoftande hustrur som de målade upp av sig själva inför varandra, medan han väl visste att de satsade väldigt mycket mera tid och krafter på sitt arbete än något företag begärde. Han visste också att förvånande många allt dubbelarbete till trots alltid kunde finna tid för en så kallad meningsfull mänsklig relation eller enkel och klar otrohet.

Det var som om hans arbete skulle bo inom honom i en box nära mellangärdet. Bara han i sina tankar snuddade vid locket flög det upp och ut kom grinande gestalter innan han kom sig för att sätta sig på locket och spika fast det. Denna sommar skulle locket hållas stängt även om det bågnade under det inre trycket och när semestern var slut och han återvände till sitt skrivbord skulle han vara där utan att egentligen vara det.

Vattnet var inte längre lika klart som det hade varit för några somrar sedan. I radions barnprogram hade han under det stora året sextioåtta hört att sådant beror på direktörer som skiter i viken men här var det nog fråga

om allvarligare problem. Det var en hel kommun som hade gjort livet angenämare för sig.

Det var trevligt folk som bodde i villorna runt viken. De sprang inte hos varandra för att låna salt eller tändstickor och lördagskvällens fester var väl orsaken till att stillheten överallt ännu var så stor. Den välsignade spriten som lät naturen ligga ostörd till långt in på söndagseftermiddagen. Här bodde ju inte sådana människor som i nattlinne och med flaskan i hand klev över plank och trängde sig genom häckar. En hade försökt för två år sedan men det hade räckt med att vänligt fråga om han verkligen drack ädelbrännvin på morgonen, om det var alldeles nödvändigt.

Plötsligt kändes det fel att stå på stranden med en tom kaffemugg i handen och han började gå tillbaka upp, inte helt på det klara med om han var på väg till skjulet eller in i huset. Han gick i alla fall till skjulet och betraktade en stund genom dörröppningen kadavret under den mögliga filten. Det var som om två horn skulle ha markerat att det en gång hade varit levande. Det måste ske i kväll när det har blivit mörkt, tänkte han och mindes plötsligt att Olle hade berättat att någon hade skrivit en psalm för en hunds begravning. Visserligen blir det inte mörkt men också sommarkvällen kan användas för

det som kräver stämning.

Så avslutade Jonatan den ringa början till det som ännu inte hade börjat ta form efter att nästan ha berett plats för det som skulle komma. Han gick in till de andra fast besluten att vara vänlig utan att låta dem tränga sig på.

Den starke hade just farit iväg med bilen. Jonatan hade tigande bevittnat avfärden, lyssnat till det brummande puttrandet med små sidoflåsningar som montören en gång hade kallat Volkswagenoriginalljud. Pojken hade kört påfallande försiktigt över rötter och stenar för att filmprojektorn i baksätet inte skulle stjalpa.

Den starke var på väg in till kyrkbyn för att för de demokratiska krafterna visa filmen »Det ryska folkets broderliga hjälp åt Tjeckoslovariens folk år 1968». Då han hade hört detta hade Jonatan tyst rest sig från kvällsmåltiden och gått ut och lagt sig i gräset.

Nu när pojken hade farit kunde han sätta sig upp men innan han hunnit resa sig började tårarna strömma alldeles på samma sätt som de hade gjort i bilen på väg in mot arbetet för snart tio år sedan. Då hade han varit tvungen att först sakta in, sedan stanna vid själva motorvägens kant för att han helt

enkelt inte längre såg att köra.

För några år sedan hade han på vägen till jobbet hunnit upp Anna, en av de yngre arbetskamraterna. Hon vände sitt ansikte mot honom och han såg att hon grät. — De har skjutit Allende, sade hon och han svarade inte utan tänkte bara att det nu är din tur. Jag har redan gråtit mina tårar. Men här var de nu igen som en länge dold källa med många hemliga tillflöden.

Då Jonatan steg upp stängde han samtidigt utan något egentligt beslut ytterligare en dörr inom sig. Han steg in i skjulet och började nu helt odramatiskt den slakt som han på något sätt hade ryggat tillbaka för hela dagen. Han kastade den äckliga filten ut genom dörren och blottade resterna av vad som en gång hade varit en trehundrafemtio kubikcentimeters Jawa. Den var inget minne från hans ungdom. Då hade han haft bättre motorcyklar. Den här var ett patetiskt försök att på äldre dar återknyta till den känsla av frihet och kraft som endast en motorcykel kan ge. Men vilken medelålders man har råd att skänka sig själv en Norton eller Motoguzzi?

Den slitna sadeln stod på golvet bredvid bakhjulet. Växelhusets skyddskåpa låg nedanför motorn med en rostig kedja och några kuggjul i. Bränsletanken var helt bortmon-

terad och cylinderlocket hade säkert blivit bortkastat tillsammans med cykeldelarna redan tidigare på dagen. Det var bara att föra ut alla lösa delar i skottkärran tillsammans med gamla kanistrar svart olja och några lappade innerslangar. Delarna skramlade inte ens ordentligt då han utan saknad kårade dem till avfallsgropen. Där låg de som om de länge skulle ha längtat efter att få göra den rostiga mjölkkanan sällskap. HPD var strax efter kriget det vanligaste motorcykelmärket, hop plockade delar.

Det var med större ömhet som han sedan ledde de vinröda resterna av Jawan mot ättestupan. Den var tung att få ut och han skrapade knogarna ordentligt mot dörrposten, men ut kom den och nu gick han småpratande bredvid den, förvånad över hur bra den rullade. Det är kanske lite förhastat det här, sade han, för du har knappast burit mig femhundra kilometer sammanlagt. Men det är ditt eget fel för antingen startade du inte eller så slocknade du. Först när motorcykeln med ett brak föll ner i gropen kom han att tänka på att den ju egentligen inte längre var hans. Båda pojkarna hade ägt den i tur och ordning och den länge betraktade den väl ännu som sin.

En sak fanns det kvar i skjulet som inte heller var hans men ändå var det. På väggen hängde det modellsegelplan som han själv hade konstruerat och byggt med pojarna för dem och för sig. Det låg mycken erfarenhet bakom det planet, många misslyckade försök till egna konstruktioner i femtonårsåldern. Medan han hade byggt tillsammans med pojarna och för det mesta blivit övergiven av dem, hade han tänkt på den triumf de skulle få uppleva då planet steg väl. De skulle få känna motståndet stiga i linan och plötsligt slappna av då flygplanet lösgjorde sig, inte med en dykning, inte med en vassinnig störtning ner mot marken utan lugnt vaggande. De hade aldrig upplevt känslan av att vara förenad med planet då det bar sig åt som det skulle och flög, flög endast hotat av träd och av grenar. Det var kanske för att de inte hade konstruerat det själv, inte hade tänkt ut förhållandet mellan lateralpunkt och tyngdpunkt och drömt sig fram till den rätta vingprofilen. »Då jag började samla frimärken gav min pappa mig två kilo frimärken, då slutade jag» hade han läst någonstans. Det här planet var nog en för fin sak att börja med, tänkte han, jag borde ha gjort med drömmarna som jag gjorde med deras läxor, jag borde ha struntat i dem.

Pappret på högra vingspetsen var trasigt

och ribban vid vingens framkant var knäckt som den brukade vara. Träd och buskar har en märklig dragningskraft på modellplan. De suger dem till sig nästan som den separator Folke hade lånat ur ladugården och försökt använda som vinsch. Hans plan var en fin konstruktion avsedd att flyga långt och med stadig kurs. Jonatan tänkte på hur han för länge, länge sedan hade dragit ut nästan hundra meter lina och hållit planet medan Folke själv stod vid separatorn. Folke påstod efteråt att han bara hade dragit några varv med veven när planet plötsligt kom farande och med en hård smäll förvandlades till ett vrak av stickor och papper. Separatorn hade nog för hög utväxling, var Folkes slutkommentar.

Jonatan gick in i huset på jakt efter litet tejp för han hade beslutat sig att göra sig av med planet och med nostalgien på ett stilt sätt. Ingen var i köket så han kunde i lugn och ro söka tejprullen utan att bli skyldig någon en förklaring. Karin trivdes uppenbart med att han levde i sina egna världar och den länge levde också han sitt eget liv.

Det var inte svårt att få planet i flygdugligt skick bara man inte brydde sig om hur det såg ut. På vägen mot berget kastade han några gånger planet helt litet för att kontrol-

lera tyngdpunkten och vingens anfallsvinkel. Det kändes fel att ännu som vuxen korrigera vikten med småsten och att peta in en avbruten kvist under vingens framkant men dethär var ju sista gången.

Kvällen var såpass kylig att det inte fanns något hopp om en himmelsfärd för Alba som han nu i tankarna döpte planet till. Men kvällsbrisen skulle ändå ge så mycket upp-
vind vid berget att hon skulle segla ganska länge innan hon lugnt lade sig till vila som en mås på vågorna. Berget var ganska brant och krusningen på vattnet där nere obetydlig men tillräcklig. Han gav henne helt stilla fart och utan tvekan fortsatte hon, höjde sig lite på hangvinden och styrde ut över vattnet. Det var fel men hon kom tillbaka helt nära honom, vände igen och fortsatte längs strandlinjen alltför långsamt, alltför långsamt. Då vinden saktade av hade hon ingen fart utan vek sig och föll. Hon störtade inte ens, hon föll och blev hängande på ett svårtillgängligt ställe av berget. Där fick hon bli.

صحة الجبال في قبة

För honom fick Karin gärna ligga utbredd på stranden hela dagarna så länge hon inte försökte tänka ut någonting som han borde göra. Han såg henne naturligtvis då han ibland gick ner till bryggan för att sitta där och spana ut genom viköppningen mot havet som såg ut att breda ut sig gränslöst. Särskilt fängslade det honom då plötsligt en låg obetydlig dimbank dök upp ur ingenstans för att förelöpt av en köldfuktig svalka långsamt glida in i viken. Vid sådana sällsynta tillfällen eller då ett oanat moln plötsligt dolde solen kunde Karin tilltala honom och fråga om han trodde att det fanns någon risk för att hon skulle få hudkräfta av den myckna solen.

Hon hade inte bekymrat sig särskilt mycket över hans långa ensamma stunder i skjulet. Det var väl skönt för henne att han hade det bra och att vara befriad från den obestämda känslan av att han på något sätt

behövde henne. Många kvällar hade hon legat väntande och redo i sängen men då han väl kom liknade han på något sätt den idealgestalt som hon under många år hade längtat efter men som hon numera hade allt svårare att förstå. Han var mannen som lugnt kunde ligga bredvid sin hustru och låta henne somna utan någon känsla av dåligt samvete eller tillkämpad mänskorätt.

Vid måltiderna var han artig och vänlig och tog själv fram sin fil ur kylskåpet och bryggde under tystnad sitt kaffe. Det låg ingenting demonstrativt i tystnaden som omgav dem. De levde båda sina försummade olevda liv. Hon genom att vårda sin hälsa och tänka igenom facklitteraturen som hon läste. Han genom att försöka vidga sin inre uppfattningsförmåga till att ta emot en säker bild och ett fast projekt av vad han ville göra.

Också han skulle ha kunnat läsa sig fram till sitt mål men han väntade med det till dess bilden satt säkert i hans inre. Han visste att han med facklitteraturen i sina händer skulle hamna inför en mångfald avgöranden och vägskäl och han ville ha målet fast tecknat innan han utsatte sig för förförelse. Allt medan han gick omkring i ständig begrundan och lugn väntan på att konturerna skulle dyka fram ur det ljusa diset mediterade han även timtals med sina händer i skjulet. Den

meditationen gick så till att han tog en halv-meterlång stockstump i famnen och formade den med sin kniv, enbart med hjälp av kniv.

Hela tiden bemödade han sig dock om att inte vara frånvarande på det sättet att han inte skulle ha svarat på tilltal. Ingen kunde säga att han var ovänlig eller ointresserad av dem. Denna vänlighet hade han gjort nästan till ett villkor för att visionen en dag skulle kunna bryta fram. Han ville inte störa den eller fördärva den, för det var en fullkomlig båt han skulle bygga.

Han var förvånad över de krav som den ännu ofödda bilden ställde på honom. Han hade redan för länge sedan slutat upp med sitt kvällsöl och gäster var han definitivt inte intresserad av. När de ändå kom slog han i ett glas whisky åt sig och satt med det hela kvällen. Det hade nästan blivit regel att han tömde ett så gott som orört glas i gräset då han vid soluppgången följde gästerna till bilen eller till bryggan. Naturligtvis märkte ingen någonting och den enda han behövde förklara något för var sig själv. Han ville inte ha något konstgjort dis i huvudet. För gästernas trivsel var det mer än nog att de fick se värden vinka av dem med ett glas i handen.

Hans inställning hade lett till att de den

sommaren besöktes bara av sådana gäster som kom själmant eller som Karin hade inviterat. Hon var alltid jagad av känslan att ha försummat väsentligheter och det gjorde hon också hela tiden, mindre för familjens än för sina egna ambitioners skull. Eftersom nu Jonatan uppenbarligen inte ställde något slags krav på henne blev hon inom sig fri att litet börja vårda sig om honom. Det märktes redan på att bordet var mera omsorgsfullt dukat än det hade varit på många år. Pojkarna var ju också borta, den ena på språkkurs i Dynerna den andra i något av de länder dit interrailkortet förde honom. Nu stämde Jonatans lugna och bidande livsstil henne till eftertanke i den meningen att hon både ville ha honom sådan och ändå inte ville det. Säkert var det ett tecken på mognad att han inte behövde henne som förut, men någon borde han väl behöva.

När hon hade gått igenom sommarens alla pliktinbjudningar hade hon ännu två kvar. En kvinna som han hatade och en som hon trodde att han älskade. Moira skulle hon skjuta upp än så länge men Marianne skulle få komma, hon skulle rentav komma i kväll. Det sade hon åt honom vid frukosten.

De åt olika mat. Hon bara fil och han den specialrätt som han förgäves hade försökt få andra att tycka lika mycket om som han själv

gjorde. Det var helt enkelt tre ägg stekta i ganska mycket olivolja med citronsaft. Rätten hade sin egen historia och då han dopade franskrödstärningarna i oljan och stack dem i munnen kom den fina olivaro-men verkligt fram. Då hon talade om Moira lät han den nästsista brödbiten glida fram över olja och äggrester i botten på stekpannan. Det såg äckligt ut men den känsla han hade i magen kom nog inte som Karin skulle ha sagt av den feta maten. Den stång som nu stöttes upp och in i hans bröstorg skulle sågas av, ryckas ut, här hade han ingen plats för de skällande helveteshundar som jagade hennes skugga så snart den steg upp i hans själ. Hit kommer hon inte, sade han.

Medveten om sina föresatser och den sinnets askes som han hade ålagt sig kunde han ändå inte styra sig utan vacklade nästan omkring i rummet. För Karin såg det däremot ut som om han med sin vanliga nya tjänstvillighet skulle ha städat undan resterna efter deras måltid. Han fångade några svordomar och ändlösa kedjor av förbannelser och besvärjelser vid trakten av bröstvårtorna, i varje fall före struphuvudet och buntade ihop dem, stuvade undan dem på lämplig plats inom sig. Någon gång skulle han släppa dem lösa, men inte nu. Allt i sinom tid. Han gick ut på trappan och räddade sig vid tanken på

sin styvfar Nils som han en gång hade avslöjat helt tidigt på morgonen stoppande sin pipa med en eftertänksam blick mot solen. Han hade sett så innerligt nöjd ut när han ertappad tittade på pojken och sade — vackert väder fast jag säger det själv. Sen hade han klampat iväg i sina träskor till hästarna och korna.

— Vackert väder, fast jag säger det själv, sade han nu åt Karin som med en bok i handen hade kommit ut på trappan på väg ned till sin soldyrkan.

— Vi får hoppas att det är vackert ikväll också när Marianne kommer och Christian, sade hon. På detta kunde han inte längre reagera men någotslags skärm fällde han ändå ner för att skydda sitt medvetande.

— Det är förstås du som har bett dem, sade han. Så stör det dig alltså ändå att jag har det bra.

När Karin gick ner mot stranden tänkte hon på att hon tyckte sig ha hört en aning av den gamla självömkan i hans tonfall, mest var hon i alla fall nöjd med att litet ha rubbat hans cirklar. Han hade inte talat om Marianne på ett halvt år men saken var alldeles tydligt inte död, så mycket förstod hon och det var bättre att den levde än att han förträngde allt. Så ensam som han nu levde kunde han inte få förbli. Kanske hon med hjälp av

Marianne skulle kunna skrapa litet på hans skal, på hans vänliga pansar.

Den eftermiddagen satt Jonatan inte i sitt skjul. Han gick in i köket och kokade sig en stor mugg kaffe. Där fick han sitta i fullkomlig frid och inte ens grannarnas surfande barn störde honom med sina rop. Tankspritt såg han grannen själv kurva i viken efter misslyckade försök att dra upp vattenskidorna på ytan. Trots det skyddande glaset trängde sig yttervärlden starkare på än den hade gjort på länge. I något slags svaghet sökte han sig ner mot stranden som för att fortsätta ett avbrutet samtal, lufsande som en hund till sin matte, sade han sig plötsligt och ändrade riktning.

Följande morgon var halva dagen förstörd redan när Jonatan vaknade. Klockan var nio. Han låg en stund och tittade på Karin som för första gången på länge sov avslappnat på rygg med ett vekt och mjukt uttryck i ansiktet. Han hade aldrig förut märkt att hon så mycket liknade den starke. Det var bara överläppens linjer som var annorlunda.

I köket förvissade han sig genom fönstret om att gästerna hade seglat iväg och att han kunde gå ner till bryggan. Innan han gick textade han med stora bokstäver ett budskap till Karin som han lade på köksbordet — Detta var sommarens sista gäster. Han motstod frestelsen att ytterligare stryka under orden.

Det var med känslan av att ha förlorat det viktigaste som han sökte sig ner till stranden. Det var som om själens spända förväntan hade brutit och allt hade blivit vanligt igen.

Nere på bryggan låg en hälsning till dem — Hej, vi sticker. Ni sov så sött ännu klockan åtta. Tack. Han hade inte alls sovit sött. I drömmen hade en obekant kvinna enträget försökt säga någonting åt honom.

Nu satte han sig på bryggbänken i hopp om att kanske trots allt kunna eliminera kvällens och nattens upplevelser och förintä dem bara genom att gå vidare som om de aldrig hade ägt rum. Det gick dock inte.

Eftersom avskedet på bryggan rörde sig inom honom som ett långsamt välvande hjul som ständigt förde samma klump högst upp, var det lika bra att låta allting kretsa fritt inom honom så länge det orkade. Redan då de gick upp från bryggan några timmar senare än beräknat hade Marianne förvånande kärvänligt lagt sin arm omkring honom alldeles som om de hade haft ett etablerat förhållande. Christian och Karin följde lugnt småpratande efter dem på stigen som var så smal att det krävdes både vilja och skicklighet för att kunna gå två i bredd. Han hade känt hur beröringen försvagade honom och hur just det hade skett som han hade försökt gardera sig mot i månader. Skamlöst hade hon frågat honom om han alls hade saknat henne. — Det hade han inte, han hade haft andra

saker att tänka på. Det vill säga det hade han men bara så som man saknar något som man inte egentligen behöver. Så som man tänker på nånting som man inte vill förneka men bra reder sig utan. På vägen upp hade han inte sett hennes blick men hennes arm hade låtit honom känna att budskapet inte hade gått fram, eller hade gått fram.

Vid bordet hade han druckit ett glas vin efter den obligatoriska snapsen som han denna gång inte hade hoppat över. Det var kanske därför som han inte kunde hitta någon anknytning till de andras samtal. Christian hade talat länge om sommarseglatsen till Jurmo och hans eget överklasshat hade hoppfullt rört på sig i någon vrå av själen. Han hade deltagit en stund i det rituella lovprisandet av H-båten och till slut försjunkit i tystnad såsom de av hans generation bör göra som inte har gått i Nya svenska läroverket.

Han tittade ner mellan plankorna i bryggan och märkte igen att isarna hade farit hårt fram med betongfundamentet. Bryggan hade han inte haft tid med i år. Inte trädgården heller. Sådär hade den aldrig sett ut förut, övervuxen med lupiner. En obekant katt jamade på stigen. Någonstans hade han läst om försök som utförts med katter. En given form, han ville minnas att det var en

cirkel eller boll föder en omedelbar reflex. Så var det väl också med honom.

Vid bordet hade Marianne flere gånger sökt hans blick. Hon hade lagt huvudet litet på sned och böjt det framåt så att det mörka håret låg som mjuka händer kring hennes ansikte. Han visste ju att han ingenting kunde mot den känsla som då välldes upp inom honom, men i natt hade han räddat sig genom att minnas katten. Någon gång hade han präglats så att en given form eller kurva omedelbart utlöste en känsla. Han räddade sig undan hennes försök till ordlös gemenskap genom att betrakta sig själv som en programmerad apparat som det gällde att bemästra. Så många gånger hade han under kvällens lopp avvärvat faran att han till slut kunde möta hennes blick utan att se. Glittret hade ingen verkan, inte heller håret.

De andra hade det i alla fall trevligt hela kvällen och då Christian en gång hade påpekat att Jonatan inte deltog så mycket i samtalet hade Karin räddat honom genom att skämtsamt förklara att han har lagt sig till med en nyenkel — nyuppmärksam stil; hellre se än synas, hellre lyssna än höras.

Hon måste i alla fall ha känt på sig att rummet var fyllt av oemottagna budskap för plötsligt hade hon föreslagit att Christian skulle koka kvällste åt henne i båten. Så likt

henne att göra honom en tjänst som han inte hade bett om. Ändå var den välkommen. Marianne och han hade suttit tysta en lång stund på var sin sida om bordet då hon plötsligt lade sin hand på hans framsträckta hand som han hade tänkt dra undan. Det var mer än ett halvt år sedan de på något sätt hade berört varandra, om man undantar Mariannes demonstration på bryggan och på stigen. Det var bra att märka att hennes hand hade förlorat förmågan att förmedla något eller att hans egen hade fått tjockare hud.

Stigen upp till huset var helt oskyldig. Vanemässigt höll Jonatan utkik efter ormar denna gång medvetet på sin vakt. Han märkte plötsligt att han nere vid bryggan hade försett sig med en stor sten trots att han nu inte kunde minnas vilket år det var någon hade sett en orm här. Stenen lade han på trappträcket när han tyst gick in i huset.

Papperslappen på köksbordet lyste vit mot honom och medan han väntade på att den lilla vattenskvätten skulle koka betraktade han de få orden. Han tillfogade ett — sannerligen. Blev det som han hade skrivit starkare eller svagare av sannerligen? Starkare, nej, svagare. Det blev nödvändigt med ett streck under sannerligen.

Då han gick ned för stigen igen med kaffe-

muggen i handen och tummen tryckt mot skeden hade han glömt alla ormar. Köket hade varit så lugnt och tyst. Varje spår av nattens lilla måltid var utplånat. Karin hade röjt undan allt, minsta fläck, till och med handdukarna var rena och fräscha. Det var som om hon medveten om hans morgonvanor hade förberett dagen för honom. Denna något sentimentala tanke var nog för att beklämningen som höll på att domna bort skulle slå ut igen.

Det var här vid bryggfästet på väg ut till de andra som glada satt i H-båtens sittbrunn med sitt natte som han hade hejdat Marianne för att säga ett sista ord. — Jag vill säga något gammalmodigt, hade han sagt. Jag vill att det skall vara slut mellan oss, helt och hållet. Hon hade stått tyst, inte sett på honom förrän om en stund då hon frågade — hur vill du då att jag skall nalkas dig? — Du skall inte nalkas mig, hade han svarat. Det hade inte blivit någonting mera sagt mellan dem under de få stegen ut på bryggan och då hon klev över i båten till de andra hade hon käckt sagt — här kommer jag.

Han hade huggit av sin arm för att rädda sin själ och nu värkte det i stumpen. Huru många armar måste man kapa för att bli en hel mänska? Jonatan gled ned från bryggbänken och satte sig lutad mot den på de

stickiga plankorna. Smärtförmimmelsen höll igen på att domna bort och tomheten höll sig beredd att ta över — om det bara hade varit möjligt. Men det var det inte.

Han märkte hur hans medvetande flyttade ut ur honom själv, hur det lekte framför honom några famnar ut över viken. I båt hade han tidigare upplevt hur det hade varit möjligt och naturligt att tiga i dagar därför att de egna tankarna dog ut då vidderna, holmar och skär strömmade in i honom. Nu var det tvärtom, det var hans ande som vilade över vattnet, rörde sig, dansade stillsamt i väntan medan tärnor utan konturer drog skrikande streck genom honom. Ingen dimbank kom hemlighetsfullt svepande in genom vikens öppning föregången av en kylig fläkt, ingen mistlur råmade avläggset sällan, inget skepp gled in för fulla dukar, inget segel höjde sig högt upp i rymden ogenomträngligt vitt, sprängfyllt av vind, då stäven plötsligt gled fram över honom, vass som en uppåtriktad pil, den fullkomliga stäven. Han vek undan som vatten när det tunga skrovet välldes fram och kölen inte klöv honom.

Då Karin vaknade kurade hon ihop sig och drog täcket upp över öronen. Om en stund lyfte hon litet på det för att kunna lyssna. Hon försökte komma underfund med vilken tid på dagen det var utan att sträcka sig efter klockan. Fåglarna sjöng inte. Det hade de slutat med för mer än en månad sedan. Inga ungar hojtade nere vid viken. Om hon hade lärt sig att se i stället för att lyssna så skulle solflödet över latmansstolen och Jonatans gårdagskläder ha talat om för henne att det var mitt på dagen.

Hon låg kvar en stund och trevade efter misstänkta knölar, först i vänstra bröstet, sedan i högra. Det hade hon glömt att göra nästan hela sommaren. Hon kom att tänka på Jonatan. De få gånger hon hade bett honom om hjälp med att känna efter hade han inte visat någon större omsorg. Hans stående snabbdiagnos var att det var lymf-

körtlar eller vad det nu heter. Månne det fanns någon mänska som han riktigt brydde sig om. Marianne och Christian?

Hon kände ingen tyngd i sin kropp då hon snabbt steg upp för att spana ut genom fönstret. Båten var borta. Det blev alltså inget gemensamt morgonkaffe som hon i natt hade tänkt sig när hon ensam sökte sig upp mot huset. Jonatan hade aldrig kommit ombord och nattet som var så trevligt hade inte fått värma honom i deras krets. Marianne hade varit hur aktiv och glad som helst till dess hon plötsligt kröp till kojs.

Karin var ovan vid te och det hade därför hållit henne länge vaken. Jonatan sov då hon kom upp fastän hon inte hade dröjt särskilt länge. Hon hade städat upp köket och sedan suttit stilla på den plats där hon visste att han brukade tillbringa sin morgonstund. Medan ljuset därute tilltog och en röd stråle plötsligt drabbade hennes öga förstod hon att han kunde sitta som han brukade — innesluten i sig själv. Hon hade i natt försökt leva sig in i honom. Hon hade till och med imiterat den omärkliga försvarsposition som hon någon gång hade sett att han intog då hon överraskande tidigt hade kommit till köket. Månne han var medveten om sina dubbla budskap. Munnen sade godmorgon och log, kroppen sade gå bort. Fanns det

någon som han brydde sig om? Christian?

Om Christian tyckte han inte, tyckte han? Hans motvilja mot Christian var av principiell natur, han var avundsjuk helt enkelt på den som hade en H-båt, en motorbåt, en aktersnurra, en tjugohästkrafters motor, en femhästkrafters motor och en Askeladden för barn. I sina sämsta stunder hade Jonatan kunnat recitera en inventarieförteckning som till mer än hälften var dikt, men nog så imponerande med sina öar och skär. Det hade Jonatan slutat med nu, inte för att Christian var så trevlig, det hade han ju alltid varit, utan för det som pågick inom honom själv.

Jonatan hade ett helt radband med motviljekulor där var tionde var stor av förakt. Ibland hade hon rest sig och gått ut då han i ren destruktivitet hade rasslat med dem. Hon kunde det allt utantill. Hur Jonatan och flere klasskamrater hade gått omkring i papperskor med träbottnar medan den där redan som sextonåring hade suttit med några utvalda i fars och farfars och farfarsfars stora magnifika bibliotek vid en lätt grogg. Den där, som föddes inbunden i halvfranskt band och aldrig har jobbat en enda dag på en fabrik, för att inte tala om ett kontor eller ens med en spade, är nu den som förebådar socialismens morgongryning. Vad Jonatan glömde var att det var status att ha papperskor.

Och hans sarkasmer mot barnen. Om deras vänner som förmodligen tillbringade höstrusket i Brigada nordica på det soliga Kuba medan de på hemvägen firade midvintern med störtlopp och rikemansliv i de italienska alperna. Det var allt fel och det visste Jonatan medan han pratade. Det var trettioåringarna som kunde förena det bästa av alla världar, aktieinnehav med delaktighet i proletarietets diktatur. Tjugoåringarna var annorlunda, i varje fall pojkarna och deras vänner. Men han hade blivit bättre. Eller var det bättre som nu pågick inom Jonatan?

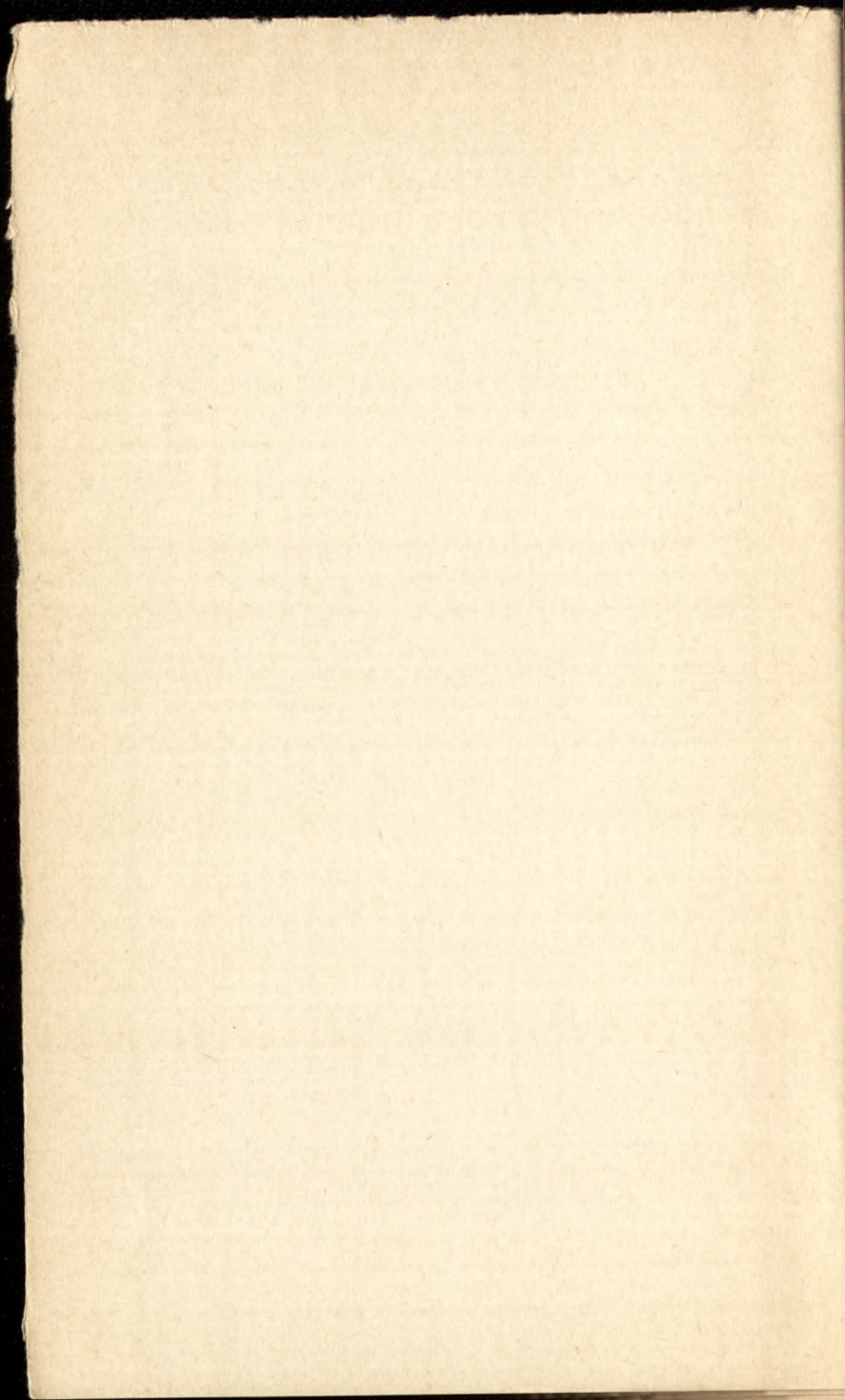
Karin hade vant och rutinmässigt rättat till sängarna, plockat ihop Jonatans kläder och hängt in dem i skåpet. Nu slog hon sig ned för att helt kort i spegeln betrakta vad väder och vind, sommar och sol hade ställt till med i hennes ansikte. Hon såg en frisk mänska, en pigg och mogen kvinna med trevliga rynkor runt ögonen. Hon bejakade den person hon såg utan att ett ögonblick tro att hon var vacker. Jag har aptit, sade hon och blottade leende en kraftig tandrad för sin spegelbild, men vad skall vi, du och jag göra med Jonatan. Så reste hon sig och gick ut i köket.

Borta på bordet låg ett meddelande, en papperslapp. Det kunde hon läsa när hon kom upp från stranden. På väg ner mot

bryggan svepte hon sin storblommiga badrock tätare omkring sig. Det kunde vara trevligt att vandra naken men herrarna på berget hade kikare och blev kanske trötta på att beskåda måsar och tärnor hela dagen.

Vattnet var kallt och om hon hade haft en aning om var Jonatan var så skulle hon ha skrikit litet för att leva sig in i den kvinnoroll som han älskade. Nu huttrade hon bara för sitt eget nöje och njöt av att inte hindras av en styv baddräkt i sina rörelser. När hon klev upp på bryggan igen plockade hon upp både gästernas hälsning, som hon läste, och Jonatans kaffemugg. Dethär kallas service tänkte hon och på väg upp mot huset förberedde hon sig på det som kunde tänkas stå skrivet på pappret på bordet.

Där stod med stora bokstäver och kraftigt understruket — Jag älskar dig, men prata inte med mig.

Jonatan satt kvar några minuter i bilen och lät sina ögon vänja sig vid novembermörkret innan han hopkurad småsprang i regnet förbi den mörka sommarstugan och försiktigt för att inte halka utan ficklampa sökte sig ned längs stigen mot stranden och bryggan. Han tog sig fram över rötter och hala stenar till det nya skjulet som knappast gick att urskilja mot den mörka bakgrunden av granar och al. Dörren var lite besvärlig och svår att låsa upp. Innan han klev in böjde han sig ner och sträckte in handen mot stickkontakten strax bakom tröskeln för att slå på belysning och värme. Där stod hans båt med fören höjd högt emot taket.

Han kallade det redan båt, där en annan bara såg kölstock och grovt tillhuggna spant. Fören var det enda som hade fått en form som liknade den tänkta. Därifrån byggde han sig vidare bakåt med ribbor och bräden

och plywood. Det såg illa ut, men skulle nog bli bra. Dethär var ju bara pluggen på vilken båten i vår skulle bakas i plast.

Regnet knaprade på taket och på de tunga väggarna som också var klädda med tjärpapp. Skjulet hade blivit rest på några dagar i augusti med pojkarnas överraskande hjälp. Då hade de varit tre som jobbade, nu var han ensam med pojkarna i sina tankar, ibland.

De hade kommit nedsläntrande för backen, den starke på stigen och den långe släpande benen genom blåbärsriset. Det hade varit något så obeskrivligt ledigt i deras sätt att komma, de hade kommit som om det bara hade gällt att skjuta ut en roddbåt i sjön.

— Nu skall vi hjälpa dig att bygga väggar och tak för din ark, sade den långe.

— Så kan du sedan flyta iväg undan klasskampens syndaflod, sade den starke.

Han hade själv slutat upp att svara med sarkasmer och hade alls ingen lust när han såg deras vänliga blickar. Den starke hade arbetat tyst, oavbrutet i tre dagar. Den långe kom ner på obestämda tider och gjorde varje gång tecken och under. Han hade inte bett dem komma. Var det Karin?

Medan Jonatan drog på sig arbetskläderna trängde han sig ett varv runt båten. Det var en daglig ritual under vilken jobbet slutgiltigt föll av honom. Alla tankar var tillåtna medan han byggde utom sådana som tillhörde andra, för dethär var hans eget liv. Och ändå visste han att han hade fel. Arbetet var det inget fel på, det var den dolda och öppna kampen som gjorde honom matt. Include me out var den stående besvärjelse som han tog till. Den hjälpte honom att både vara bland människor och att inte vara där. Och han slog fast den första ribban som sträckte sig längs hela båtens längdlinje.

Skrovet var brett och djupt. Förvånande gammaldags hade den båtkonstruktör sagt som han hade visat upp sitt första utkast till spantruta för. Nollspanten dras nuförtiden upp nästan med passare och inte sådär, men han hade sett och förstått båtens idé och han hade därför gjort endast de korrigeringar som beräkningarna visade att var nödvändiga. Båten blev smalare framtill än Jonatan hade vågat rita och långt bredare baktill. Konstruktören hade kanske inte gjort den vackrare, men djärvare. Fören hade inte krävt någon ändring. Konstruktören var också den enda mänska som exakt visste vad Jonatan höll på med.

En kväll hade han fått besök. Någon bultade på dörren och frågade om han fick komma in. Nej, det får du inte hade Jonatan svarat. Utanför stod Olle och det hade inte alls varit svårt att hälsa vänligt på honom även om varje minut var dyrbar. Får jag inte se vad du håller på med hade Olle ännu en gång frågat men Jonatan hade böjt sig ner, sträckt in handen och dragit ut kontakten till belysning och värme. Vi går in i stället, hade han sagt.

Kvällen hade inte blivit helt förstörd fastän Olle var en oförarglig typ, eller kanske just därför. Han hade gjort försök att utan att vara påträngande föra det som han kallade familjegemenskap på tal. Jonatan hade svarat med att fråga om Olle någonsin hade försökt göra klart för sig hur mycket gemenskap en modern mänska egentligen orkade bära och hurudan gemenskap i så fall. De hade enats om att den moderna mänskan var ett problem och att Olles motor kunde få hänga kvar ännu denna vinter.

I varje fall tyckte Jonatan att han klarade sig bra utan gemenskap och dethär spikandet passade honom precis som inte var så särskilt noggrann till sin läggning. Det handlar också om karaktärsdaning. I vår kommer arbeten som kräver precision. Frågan om vad man

kunde göra av sig själv hade då och då syssel-satt honom. Då han första gången hade lyft upp en liten tjurkalv i sin famn och vandrade omkring med den i ladugården hade han frågat farbror Nils, sin fosterfar, om inte den, som började med att bära en liten kalv och dagligen bar den, till slut skulle orka bära den som fullvuxen tjur. Man kunde visa sig och förtjäna pengar. Det tror jag säkert hade Nils svarat.

Han arbetade vidare under allt större upp-rymdhet medan barndomsminne efter barn-domsminne steg fram. Han tänkte på att det sägs att den som skall till att dö ser sitt liv passera revy som en film. Det tycks gälla också den som börjar leva. Ett minne fyllde honom i alla fall med djupa känslor. Han måste ha varit ganska liten när Nils lyfte honom upp på en häst för första gången. Däruppe försökte han vissla men det blev ingenting. Nils lyfte skrattande ner honom och sade — Jag skall lära dig vissla pojk. Och han övade och övade till dess tonen bröt fram — Kan du vissla Johanna. Varför bry-ter gråten fram, tänkte Jonatan, då jag tänker på när jag första gången blev man. Nu har jag blivit det för andra eller tredje gången, eller håller på att bli.

Det fanns inget avtal mellan dem men han hade gjort det till en vana att komma hem till

staden vid tiotiden. I bilen hem var han ganska tacksam över att hon ställde upp, det gjorde hon förresten inte alls, hon bara var.

En kväll hade han sagt medan han klädde av sig — Nu har vi ju det ganska bra, som två kamrater. Ibland är vi båda hemma, ibland går vi till sängs nästan samtidigt, ibland inte. Var det inte så du en gång ville ha det?

Det var väldigt dumt sagt, det insåg han då och nu. Som en liten pojke som ville visa sig på styva linan och det handlade det ju ändå inte om eller hur. Han tänkte att han höll på att lära sig att leva ensam, utan andra människor, men att han gärna ville ha litet beröm för det. Eller kanske det inte alls var så. Kanske han bara ville hämnas gamla bitterheter, hämnas hennes händer som envist lösgjort honom då han hade klängt sig fast vid henne i beroende. Dethär ville han tänka igenom medan båten växte fram under hans händer.

Någonstans inom honom kanske det fanns ett djupt hat.

Under förmiddagen hade en av avdelningscheferna kommit in för att be om ett råd, som han sade, helt i förtroende. Jonatan kunde ännu minnas hur replikerna hade fallit.

— Jag ser att du håller på med någonting.

— Nej för alldel, jag har ju ingenting att göra, som generaldirektören säger.

— Jag ber inte om någon åtgärd. Jag vill bara prata med dig i förtroende och jag kommer inte att nämna något namn fast du kanske anar vem jag talar om.

— Vem är det nu som är så höghelig?

— Jag vill bara veta hur långt jag kan sträcka mig och vad jag har fullmakt att lova.

— Gäller det en alkoholist? Du vet att bolagets policy är generös, egentligen alltför generös. Ni kommer hit när det är alldeles försent att göra någonting. Varför kommer

han inte själv förresten. Är jag så farlig, ser jag inte ganska vänlig ut?

— Han säger att han inte tänker be om någon hjälp förrän det har gått två veckor under vilka han inte har sett någon full direktör på arbetstid.

— Men ansvarets art är olika.

— Tror du själv på detdär?

— Nej.

— Så du jävlades bara.

— Jo.

— Sluta upp med det så är du snäll.

— Vad är det du vill veta?

Det är inte svårt att hamna i självkritiska betraktelser under lunchen efter ett sådant samtal, tänkte Jonatan. Han hade sedan ett halvår börjat sätta sig ensam i den stora personalmatsalen. Han såg flickor komma in som var en fröjd för ögat och andra som med litet hjälp hade kunnat leva ett rikare liv. Han tittade ibland på en högintellektuell ung dam som hade späda anletsdrag, men åt som en gris. Det var fascinerande, under några sekunder. Där kom unga män som i veckors tid hade trevat sig in i samma kläder direkt ur sängen. Ibland hade han en känsla av att lakanet hade följt med. Och unga män som var så perfekta att de borde få på käften bara av princip. Det fick de ju också hela tiden så det var kanske därför de spelade squash.

- Får jag slå mig ned?
- Men det är ju klart.
- Eller kanske du vill sitta i fred?
- I så fall skulle jag gå någon annanstans.
- Får jag tala shop med dig under lunchen?
- Jag har ätit färdigt.
- Vi håller på att bli förbannade.
- Vilka vi?
- Vi allesammans.
- Det låter ju förskräckligt.
- Kanske jag hellre skall komma efter maten?
- Jo kom, kom med en hel deputation.
- Klockan två.

Jonatan argumenterade med sig själv medan han spikade sig uppför båtens sida, den andra var redan klar, och vidhöll att han hade rätt att förarga sig över dessa samtal på sin egen tid. Det var ju inte arbetet han hade släpat med sig till båten, det var sig själv.

I bägge fallen hade han haft full möjlighet att leda samtalen i vilken riktning som helst och båda gångerna hade han gjort dem till det som han hatade, maktspel. Satan. Han trillade dit själv ideligen. Han som under överläggningar, gruppsamtal och seminarier

hade lärt sig att känna igen den osynliga världen också bland människor som var honom helt obekanta. Den enas vilja att förhäva sig över den andra. Alldeles oberoende av den sak som behandlades, de motiveringar som uttalades och de höga principer som proklamerades så var det i alltför många repliker någon som blev slagen. Han visste inte alltid vem, men han visste att. Även den som bemödade sig om att tala som en stencil brottades med någon eller några, i samma rum eller utanför. Det hade gått så galet för honom att han hade blivit överkänslig för detta. Och ju känsligare han blev dess svårare blev det för honom i princip att öppna sin mun, i princip. I verkligheten svek reflexerna honom inte. Hans tal var reflexer, inte reflexioner.

Han lät handen provande glida över den hårda ojämna ytan och petade med nageln i springor som var så stora att de skulle sänka en större båt på någon minut. Men var lugn, allt skall bli bra. Du skall bli jämn och fin och matt och min hand skall få glädja sig över dig som över sval hud. Sedan skall du klädas över med en annan båt, oklanderligt hård utan sprickor. Och när den är fulländad skall du brytas ner och brännas upp efter att ha fått ge liv åt den verkliga seglaren.

Det var därför ingen fick komma in i hans hemliga skjul. Ingen annan än han kunde med säkerhet se hur båten en gång skulle ta sig ut och han ville inte ha andras misstrognas fingrar i sprickorna. Allra minst ville han ha beröm för det som inte var värt det. Någon sådan kunde få komma, som satt tyst medan han jobbade och svarade på båtens vägnar som en röst ur det kommande. Men någon sådan fanns inte. Det visste han.

Den natten brann båtskjulet och även om det bara var i hans tankar så var det en betydelsefull händelse för Jonatan.

Företaget hade råkat ut för den sedvanliga vårstrejken. Den gav honom en hastigt övergående känsla av samhörighet med hela det finska folket som tog dramatiska händelser på arbetsmarknadsfronten med lugn och ro. Hans känsla av att det hela inte angick honom bröts emellertid av att direktionen av omsorg om sitt fortsatta mandat svarade med lockout. Ingen visste säkert vilka som borde betrakta sig som avstängda från arbetet. Den osäkerheten utnyttjade Jonatan till att stanna borta utan att behöva känna någon solidaritet med de strejkande. Deras inkomster sjönk bara obetydligt medan han avstod från arbetet helt gratis. Om man nu kunde kalla det gratis att redan tidigt på morgonen få köra ut till sin båt.

Långt framför sig på vägen kunde han se de skarpt blinkande ljusen av en ambulans på väg in till staden. Det var länge sedan han senast hade drabbats av den förebyggande ångest som varnade för en oundviklig olycka som ändå inte inträffade. Ändå saktade han in farten. Bilar var gjorda av papper, av japanpapper som vid krock skrynklades ihop medan farten förvandlades till värme och föraren till köld. Jonatan kunde inte säga att han älskade livet, men för tillfället var hans liv rikt och det fanns ingen orsak att vara oförsiktig. Hans högra hand vilade på ett stort kärll spackel, tjugo kilo. Hennes förnedrings tid skulle snart vara slut.

Februarisnön var dunig och mjuk och gårdagskvällens fotsteg var lätt igentäckta. Jonatan ställde ner sin börda, låste upp dörren, kopplade till värmen, lyfte in spacklet och ställde det ganska nära värmeelementet för att det inte skulle frysa. Skjulet var dåligt isolerat och av kvällens värme fanns inte en fläkt kvar. Nästa process i arbetet skulle kräva hygglig temperatur under en längre tid. Han fick väl lov att bo härute, och det gick ju bra nu.

Den dagen tillbringade han utan att egentligen göra någonting. Han hade en känsla av tid och en lust att riva ner hela skjulet så att han skulle få betrakta henne på avstånd, gå

så långt bort att inte detaljerna syntes utan bara formen skulle komma till sin rätt. Med fingret drog han upp vattenlinjen där den borde löpa ända fram till bogen där den fulländade fören höjde sig högt över honom som en skapelse i faner, ribbor och bräder.

Stadsvåningen var tom då han kom hem betydligt tidigare än vanligt. Någon gång under hösten hade pojkarna flyttat bort utan att han egentligen hade märkt det. Det avsked och uppbrott som han för många år sedan hade försökt ställa sig in på att kunna bejaka hade aldrig ägt rum. Först hade han lossnat ur deras själ, sedan de ur hans och nu förekom de tillräckligt ofta i huset för att inte göra det övergivet.

Karin hade inte lämnat något meddelande och inga oavslutade manuskript låg på deras gemensamma arbetsbord. Radiobladet låg öppnat på bordet och tv-apparaten stod stendöd i hörnet. Kunde man tänka sig något dummare än att försöka få liv i den, någon större ensamhet än att utsätta sig för dess blåvita sken. Vad gjorde folk på kvällarna egentligen, och vad hade han själv gjort, då han ännu hade gränslöst med tid. Han hade väntat, det hade han. Väntat sittande vid fönstret som en fiskarhustru. Obegripligt.

Vad hade han väntat på? Han hade idisslat sitt äktenskap — kvinnan som du gav mig. Jag har dragit en nit i livets lotteri, hade han en gång sagt åt henne då hon omsider kom och gav sig tid att slå sig ned hos honom. Som för att visa att de ändå hörde ihop hade hon lagt bort mapparna som hon bar under armen, på bordet mellan dem.

Det var helt omöjligt för honom att känna någon bitterhet mot henne nu längre. Han gick omkring och smålog för sig själv och var till och med översvallande nog att anse att hon hade varit duktig. När hon hade blivit på det klara med var hennes väg gick då gick hon den. Men förbannat hjärtlös hade hon varit. Tänk om han hade gått under, men det hade han ju inte.

Jonatan hade en gång i sin ungdom hört en predikant som hjärtskärande utmålade en moders kamp om sin son. Då sonen envisades med att gå på syndens stigar hade hon lagt sig framför dörren och sagt — du måste trampa på mig om du vill gå ut. Hade inte han själv varit som den äckliga modern i sin emotionella utpressning, men Karin hade förhärdat sitt hjärta och lugnt trampat på honom. Gud vare lov.

Lycklig och säll låg Jonatan på sin säng i den tomma våningen med händerna under huvudet. Kanske hon är på seminarium,

tänkte han. Då får jag skriva en lapp åt henne i morgon. Dethär kallas eufori, tänkte han. Och allt detta bara på grund av en stor burk spackel som väntade på honom bredvid värmeelementet, som han hade stängt av. Han var helt säker på att han hade stängt av det.

Och om han inte skulle ha stängt av det? Då skulle lågorna nu slicka hans båt. Men spackel brinner säkert inte. Han hade aldrig kommit sig för att se om det stod eldfarligt på kärlet. Men det fanns ju annat som kunde brinna. Sågspån och hyvelspån och trassel som kunde förvandla värmen till en explosionsartad brand.

Han såg skjulet nere vid stranden, mörkt mot de svarta granarna invid bryggan som tydligt avtecknade sig mot snön i den ljusa natten. Huset levde. Fönstret på långsidan tonade fram allt klarare speglade snön i växlande låga och vassa reflexer och sprack då en låga slog ut och med breda tungor slickade väggen och taket. Tjärpappret smälte för hettan och allt blev en brinnande ugn där båten allena stod oskadd i elden.

Jonatan sträckte på armarna, släckte sin lampa och kurade ihop sig för att sova. Han undrade över hur han kunde vara säker på att den här båten inte kunde förstöras. Det kunde inte vara en säkerhet som kom av att

han hade satsat så mycket av sig själv i den. Det fanns många saker som han hade satsat på i sitt liv och som ändå hade gått i stöpet. Uppe på vinden i någon låda låg hans licentiatavhandling. Det kunde inte heller bero på att han älskade båten och så innerligt önskade att den skulle överleva. Många tårars barn kan gå förlorade.

På gränsen mellan vaka och sömn försökte han mana tillbaka den stund som han så länge hade väntat på, stunden på bryggan då den fulländade stäven bröt fram som ett löfte. Men sådant går inte att manipulera tänkte han med en gäspning.

Han vaknade av att det gick i dörren. Det tyckte han i varje fall att det hade gjort. Var det någon som hade kommit eller var det någon som hade gått? Han låg stilla en stund och försökte orientera sig. Ingen andades bredvid honom, med sin hand kunde han också känna att sängen var orörd. Hade han glömt belysningen tänd i köket? Nej, någon rörde sig tyst där.

Jonatan steg upp och gick ut i köket. Där satt Karin och drack en kopp te. Fem, sade hon, när han frågade vad klockan var. Han tog fram en kopp åt sig och satte sig på andra sidan bordet.

- Jag tänker flytta ut till landet för en tid.
- Bråkar du med mig?
- Nej, varför det?
- Jag undrar bara.
- Vad undrar du?
- Om du demonstrerar.

— Nej jag demonstrerar inte, sade Jonatan men jag vill ha pluggen klar till påsk.

— Vilken plugg?

— Min del av båten.

— Men är inte hela båten din. Min är den i varje fall inte.

— Orden bara föll sig så.

— Ord faller sig inte bara.

— Mina ord faller sig.

— Joho, nähä, joho, nähä, joho.

— Är du litet sur?

— Nej, jag är bara litet trött . . .

— Då borde du gå och lägga dig.

— På dig.

— Du kan väl inte bli trött på mig som du knappast ser, sade Jonatan och reste sig och höll ut tet i vasken, sköljde ur koppen och ställde in den i torkskåpet. Han tog fram sin vanliga mugg och började brygga kaffe. Karin reste sig också och gick ut i köket. Då hon gick förbi honom rörde hon honom lätt med sin hand, ute i hallen stannade hon och sade utan att vända sig om.

— Ok. Jag går och lägger mig. Du kan sitta kvar och tänka på en ganska viktig fråga. Var är alla människor i ditt liv?

— Alla människor i mitt liv strejkar och jag är i lockout.

— Du har rätt. Dina ord bara faller sig. God natt.

— God morgon.

Det var tio grader kallt ute och nio inne då han startade sin bil på väg ut mot landet.

Ratten kylde som järn och vindrutetorkarna skrapade förgäves glaset på utsidan. Imman kom från honom, det var hans egen andedräkt som gjorde det svårt för honom att se. Medan han sträckte sig fram för att hålla en tittglugg öppen förde han inom sig bistert en kamp med människor på jobbet. Den ena efter den andra dök upp och utmanade honom öppet. Var och en kom som en vågrörelse ur djupet inne i honom. Det är såhär magsår börjar, tänkte han, men det får jag aldrig. Om jag får något fel så är det en ådra som brister i hjärnan.

Det var inte han själv som valde vem han skulle tänka på. Direktören stod där och kommenterade med en sarkasm att han inte idag var på jobbet men Jonatan avväpnade honom lätt med en lång monolog om ledandets ansvar. Medan han gjorde det steg den förbittrade vreden och slog ut i slingor kring halsen på dem som var orsak till ilskan. Kvinnor kom in i hans bild men inte som älskliga väsen. När lågorna slickade hjärnskålens tak blev det nödvändigt att dämpa det hela. Vad är det där som händer inom mig. Vad är det med mig, sade han högt i bilen. Vem är det? Jag har en jävla

massa aggressioner inom mig, svarade han helt nyktert. Sakerna lugnar sig när man försöker beskriva dem tekniskt. Kanske det inte är aggressioner utan ett enda hat, men mot vem.

Karins fråga var alla människor fanns i hans liv var lätt att besvara. De hade flyttat in i honom. Där satt de på sina troner i mörkret och ropade högt till varandra och honom, utmanade honom till brottning och seger i det fördolda. Jonatan kunde tänka så klart att han såg att dethär var åt helvete. Riktiga människor har just den kraft som de själva besitter. Människor i hjärnan har hela den styrka som drömmen kan ge dem. När de har nedlagts dyker de upp igen oväntat ur någon mörk vrå.

Det ljusnade redan då han försiktigt svängde in på den lilla gemensamma vägen. Den var aldrig så bra som på vintern. Det var som att köra i en jämn slingrande ränna med vita kanter. Hararna löpte där som på en bowlingbana till dess de övergav spelet med ett hopp ut till vänster. Om några timmar skulle han köra tillbaka till kyrkbyn och handla.

Nere vid stranden stod resterna av det brunna skjulet. Dagen blev disig och allting låg väldigt stilla. Väggen var borta och taket hängde på båten. Hörnstolparna stod kvar

och hela skelettet, det bara var som om någon hade brutit ned och sparkat omkull vad han kunde. Ingen känsla rörde sig inom Jonatan när han långsamt gick ner emot stranden och såg fram mot sin båt där den stod inramad av svartnade spiror. Snön var nedtrampad och svart närmast skjulet. Tjerpappret som hade utgjort dess väggar var slitet i flagor och låg i högar av bråte på drivan. Båten stod oskadd under det nedfallna taket. Någon hade varit här. Spåren ledde ut över isen.

Jonatan följde spåren i snön över isen. Varje gång han vände sig om och såg tillbaka blev den olycka som hade drabbat honom allt mindre men tröttheten hängde ändå envist kvar.

Det hade inte tagit lång tid för honom att inse att någon hade försökt rädda hans bygge och lyckats. Brinnande sjok av tjärpapp och bräder hade släpats så långt ifrån båten som möjligt. Spårens riktning bekräftade hans aning om att det var Henry. Då han kom fram till huset stod Henry redan på trappan, stor och med illmarig blick och ena handen i fickan.

— Skall jag få pris eller beröm?

— Vad kostar det?

— Det blir tjugofyra mark efter tolv mark i timmen skattefritt.

Båda två hade lärt sig varandras språk för några år sedan. Jonatan var den som hade

varit läraktig för Henry anpassade sig inte. Då bastun skulle byggas hade Henry intresserat hört på alla förslag som han också fann mycket beaktansvärda — i princip, som man säger. Sedan bad han husbonn att räta ut krokiga spikar medan han själv byggde. Ibland gick det fort och ibland gick det långsamt men då betalning skulle ges kände han sig helt ovärdig. När han hade gått för dagen kunde Jonatan hitta en tia eller två som ersättning för förlorad arbetstid. Sådant hade hänt då Henry hade grubblat länge på någon teknisk lösning.

— Du behöver trettio meter batting och tio eller tolv stora spånskivor och har du en låda spik?

Henry och Jonatan gick tillsammans tillbaka till båten. Ute på isen sade de knappt någonting åt varandra. De hade alltid pratat bara över ett arbete eller vid en kopp kaffe. Då blev det ofta djupa tankar om livet och petnoga kvinnor som genast såg minsta varg som man gjorde. Politik hade de inte brytt sig om utom då Henry retade pojkarna. Var han själv stod visste ingen helt säkert. Denna dag sade han heller ingenting om det. Han antydde bara att han var i strejk och att tiderna skulle bli värre.

— När herrarna visar käppen så morrar hundarna.

— Det dröjde bara några timmar innan Jonatan kom tillbaka från kyrkbyn följd av brädgårdens lastbil. Under tiden hade Henry röjt upp det värsta kring skjulet och rivit ner nästan allt det som skonats av elden.

— Vi bygger om alltsammans, sade han, du får åka tillbaka efter mera virke.

Taktfullt nog sade han ingenting om båten. Han kommenterade den inte under hela den vecka som de arbetade tillsammans med att bygga upp ett nytt skjul. Han rörde sig nästan skyggt omkring den men Jonatan kände hur båten drog Henry till sig.

— Inte är den vacker, men jag ser vad du har tänkt.

När Jonatan hörde de orden den dag då skjulet stod färdigt, vågade han inte som vanligt se på den andre och möta hans blick. Han ville vänta till dess han var säker på att hans egen blick var alldeles lugn och oberörd och han började prata om att det nu var tid att göra upp. Henry ville inte höra på det örat för han hade tänkt att Jonatan först skulle komma över till hans ovärdiga hem och dricka en kaffe med konjak. Han hade nämligen någonting där som han gärna skulle visa. Alldeles som om han hade sagt för mycket vandrade båda i tystnad över isen till andra sidan viken. Jonatan räknade stegen. Han hade alltid varit osäker på om viken var

tvåhundra meter bred eller trehundra. När de kom upp på backen och nalkades huset bröt Henry tystnaden. Hans vanliga retfulla undergivenhet var borta då han sade:

— Du skall få se vad jag har börjat syssla med.

Inne i köket på ett skåp stod ett kvinnohuvud i lera. En aning hade sagt Jonatan att det måste vara någonting sådant och han hade känt en lätt osäkerhet för det som han möjligen skulle få se, blixtnabbt kommit ihåg hur det kändes att se handmålade tavlor hos vänner. Nu kunde han helt enkelt gå fram och säga:

— Den är vacker.

Han kände med sin hand på den skrovliga kinden, den halvöppna munnen och de blindade ögonen.

— Hårfästet är fel.

Det var Henrys ord och det var ingen fråga. Jonatan var inte säker och han sade det. Själv skulle han inte ha gjort det så men han kände igen den mun och näsa och haka som han själv en gång som ung otympligt hade försökt forma i lera. Det sade han ingenting om och när han vände sig om såg han andra gestalter i gips på en hylla högt under taket.

Medan de satt med sitt kaffe och sin konjak berättade Henry om kursen som han hade gått på. Lärarn var bra. Jonatan kunde

själv ingenting säga om båten. Han kände sig ganska hjälplös inför en yrkesman. Henry hade ju också redan förstått så det fanns ingen orsak att säga något mera, inte ens att den skulle bli . . . ja, vad skulle den bli. Inom sig kände han en stor tvekan inför den fråga som han under den gångna veckan många gånger hade tryckt ner.

— Vill du hjälpa mig med att spackla min båt?

— Vill du att jag skall hjälpa dig med att bygga din båt?

— Nej. Du har rätt. Vi låter det vara, förlåt. Det sista ordet var inte riktat till Henry.

Stor och varm och uppfyllande hela huset väntade hans båt på honom när han på morgonen kom ner för att dricka sitt kaffe hos henne. Han satte sig på det upphöjda arbetsgolvet framme vid fören med fötterna på trappstegen som ledde längre ner. Här finns inte plats för några andra än oss två tänkte han med en stor lättnad över gårdagens misslyckade syndafall. Han drack inte sitt kaffe med ro som han brukade utan med tummen tryckt emot skeden började han snart lätt böjd söka sig bakåt mot aktern. Där kunde han igen räta på ryggen och med blicken följa skrovets linjer mot kölen. På andra sidan snubblade han över kvarglömda lådor och virke som han makade undan med foten innan han klättrade upp de fem trappstegen tillbaka till verkstadsgolvet. Där stod han en stund lutad mot fören och såg på sin oreda. Arbetsbänken var ny, verktygen var nya,

grovraspen var gammal, plastpåsarna var färska, burkarna var inte rostiga men helheten visade att han aldrig skulle lära sig att var sak hade sin plats. Ett fönster hade han fått och där ute virvlade två silvergrå fåglar runt med varandra i regnet till dess de gömde sig i en tät gran. Vädret hade slagit om under natten och våren kom med ett stilla regn.

Han blandade till spackel i ganska stora mängder efter Henrys råd att inte köpa det dyrt som kunde göras billigare. Dagen sträckte sig framför honom som en lång tävlingsbana. I kväll skulle hon vara spacklad en första grov gång och kanske slipad. Han skulle fylla i sprickor och kvisthål och fogar och slipa. Sedan skulle han måla och slipa och spackla och slipa och måla. Alltför många dagar skulle det hela inte få ta för också i Finland kunde en strejk ta slut.

Ingen på jobbet hade ännu saknat honom, hade en av direktörerna sagt i går kväll i telefonen. Somliga är här och andra är hemma, de som är här har just städat sina skrivbord och skriver väl kärleksbrev för fyrtio mark i timmen. Själv hade Jonatan inga kärleksbrev att skriva och det sista som han hade fått hade rivit sönder vänskapen, uppifrån och ända ner. Det var för länge sedan.

Jonatan började spackla nere vid kölen för att först lära sig tekniken innan han kom

högre upp. Efter en kort stund så visste han att han kunde och klättrade upp till båtens för. Du skulle bara veta, sade han åt båten, att många kvinnor kan göra dethär alldeles själv. Men inte såhär ömt, och inte så här grundligt. Och han tänkte på hur skönt det är när någon annan bryr sig om en och sköter om en medan man själv bara ligger där. James Bond blev masserad med sololja vid bassängkanten. Själv hade han haft det nästan lika bra hos tandläkaren som hade tryckt hans huvud mot sitt bröst medan han blickade upp i biträdets klara unga ögon. Hon hade sett på honom och det hade slagit honom att hennes blick varken var oberörd eller yrkesmässig.

Det hårda vinande ljudet kunde när som helst förvandlas i en smäll och slipytan förvandlas i flaxande stycken papper. Det här var leksaker. Han måste skaffa en hygglig slipmaskin när arbetet blev mera krävande, tänkte Jonatan, när han sent på kvällen jämnade hårda spackelspår. Hon hade sagt att han var som en ö. Som en ööö. Det hade inte tagit så lång stund att lära sig den rätta tekniken, men tänka kunde han inte. Hon hade sagt att han var som en ööö, som längtade efter att någon skulle booo, att någon skulle

boosätta sig på den. Men hon hade talat om sig sjäälv om sin egen ööodslighet. Det märkte hon förseeent då han inte längre ville booo dääär. Sådär.

Det fick gärna bli hur sent som helst, men under slipandet hade Jonatan beslutit sig för att stryka på ett lager färg innan han slutade för dagen, eller kvällen, eller natten. Då kunde han fortsätta med slipandet genast följande morgon. Då han rörde om i färgen kunde han se de öar Maria hade talat eller skrivit om födas och upplösa sig som små ringar i pytsen. Det var hon som hade rivit sönder vänskapen, uppifrån och ända ner, men vem var det som blev stående naken kvar på scen, hon eller han? I första hand hon. Det var hon som fortsatte att visa sig långt efter det hon hade börjat ana att publiken höll på att söka sig bort.

Maria hade aldrig lärt sig det som Karin och han under någon av sina förtroliga perioder hade försökt formulera, nämligen att en mänska aldrig kan tigga om det som hon inte längre får. Man kan bara ge allt vad man har att ge och ta emot allt som man har att få. Däremellan finns ingenting. Men varför hade han själv upphört med att ge?

Det gick inte alls att måla båten i stora svep

så som han hade föresatt sig. Virket sög och det sög så mycket att han i sin trötthet tänkte ge upp. Även om du inte vill bli målad så målar jag dig på rent fanskap, sade han, och värre saker. När han kröp ihop under botten och målade ner mot det ställe där kölen skulle fästas blev frestelsen att fuska nästan övermäktig. Den gick i varje fall att övervinna för han arbetade inte för någon annan än för sig själv, bara för sig själv. Den här båten hade han ännu inte delat med någon. Det var fullständigt nytt i hans liv. Han hade alltid sökt någon att dela med, i synnerhet sina motgångar och sina långa tunga tider.

Det var så Maria för evigheter sedan hade kommit in i hans liv. Hon hade lagt sin hand på hans en kväll på en tyst restaurang i ett annat land och sagt — Du lider. Det gjorde han och med denna vänlighet hade hon fångat honom för sitt behov, för hennes behov var större, det var outsläckligt. Hans egen tomhet var som en brunn bredvid en gruva. Han hade aldrig stigit ned i den, bara dinglat ned i den med fötterna samtidigt lockad och full av rädsla.

— Du är rädd.

— Nej, jag är inte rädd.

— När jag tar dig i din arm så drar du en gräns vid armbågen, hit men inte längre.

— Jag vill inte skada någon.

— Du skadar inte någon om du bor på min ö en liten stund.

Han sade inte åt henne, du är ingen ö du är ett kärr, för han visste inte vad det hette på det språket, och han visste att hon visste det ändå. Men någon gång hade han sårat henne, det var när hon började äga honom. När hon hade börjat äga honom blev hon ful. Och ju mera han hade sårat henne dess besvärligare blev hennes grepp efter honom. Den värsta kvällen var väl då han hade följt henne hem från en fest och till avsked hade sagt att han tänkte gå tillbaka och roa sig.

Jonatan sökte de vackra och hela stunderna av vänskap som han visste att hade funnits mellan dem. Han kunde inte komma ihåg en enda, och det var för billigt. Hade hennes stora hunger skrämt honom från första början så att hela vänskapen hade varit en enda lång utdragen flykt. Hon hade lyssnat på ett visst slags musik, Procol Harum, och när hon såg ut som om hon hade tagit narkotika fastän hon inte hade gjort det, då flydde han som man flyr i drömmen, oförmögen att kunna röra sig. Och ändå var hon och är hon en betydande mänska, men den tanken avbröt Jonatan genast. Också den var för billig. Det handlade inte om hennes fel och förtjänster och brister. Det handlade om honom.

Det här var också för billigt alltsammans tänkte han, att han hade kvinnor i tankarna bara för att han jobbade med en båt. Och ändå var det inte kvinnor han tänkte på eller längtade efter. Det var Maria han tänkte på, och hur hon hade försvunnit ur hans liv, eller rättare sagt hur han hade dragit sig undan, nej hur hon hade känt att han inte längre var där till dess hon i förtvivlan rev sönder allt. Och så var det inte heller. Medan han var i hennes stad mottog han glada, gäckande, lockande kort från Marianne som han hade upptäckt och som hade upptäckt honom och som tillsammans med honom såg en glad stig öppna sig. Efter Marianne borde han kunna förstå Maria bättre. Nu fick han smaka sin egen medicin och man blev löjlig av den.

— Annat är det med dig, sade han åt båten, och ångrade sig genast. Visserligen skall du få ett kvinnonamn om jag inte föder fram något annat, men det är inte därför jag bygger dig. Du kom till mig och jag ger dig verklighet. Sedan båten kom till honom hade han emellertid många gånger märkt att han hade blivit befriad på något sätt. Befriad från den längtan efter att vara älskad som han visste att var hans stora svaghet. Han lekte med den tanken att de få kvinnor som han hade älskat, och ännu älskade någonstans inom sig, hade kommit in i stället för båten, för att den dröjde så länge.

Föregående kväll hade blivit mycket sen och eftermiddagen hade börjat innan Jonatan var klar att gå ner till båthuset. Några timmar hade gått åt till att åka fram och tillbaka in till staden för att hyra en ordentlig slipmaskin. Då han stod på trappan med slipmaskinen i handen och en förpackning slipband under armen hörde han en bil komma och sakta knastrande stanna på den korta grusgången bakom huset. Bildörren slog igen och någon kom ganska långsamt gående. Jonatan väntade.

Christian kom runt husknuten. Han stannade och stod med båda händerna i fickorna och såg på Jonatan.

— Jag vill tala med dig litet. Skall vi göra det i din verkstad?

— Nej, vi går in tillbaka så får du en kopp kaffe, svarade Jonatan och lade ifrån sig verktygen på trappräcket, försiktigt för att

de inte skulle falla.

Det fanns någonting i Christians utseende som han inte kunde tolka. Någonting i ögonen som om han hade druckit flere flaskor öl. Christian var alltid dämpad, nej, han var ofta dämpad, så det behövde inte betyda någonting.

— Jag vill gärna tala med dig litet, sade Christian medan han slog sig ned vid bordet.
— Tack för senast förresten.

— Ja, du och Karin hade det visst riktigt trevligt nere i båten.

— Jag ville tala litet med dig om Marianne, sade Christian, och nu såg Jonatan att hans ögon var främmande, inte för att han skulle ha druckit öl utan för att han hade gråtit. Han har gråtit i bilen, tänkte Jonatan och en stor osäkerhet och rädsla växte upp inom honom medan han bryggde kaffe, samtidigt i två muggar.

— Vill du ha en smörgås?

— Låt det vara och kom hit, eller är du rädd, du behöver inte vara rädd, jag är inte förbannad men jag är förbannat sorgsen. Ta det lugnt bara, alldeles lugnt.

Jonatan ställde ner kaffemuggarna på bordet och satte sig med en ny medvetenhet om hur han satt. Han sökte inte den andres blick annat än helt flyktigt eftersom fuktiga ögon alltid besvärade honom. Därute hade

regnet igen börjat och två svarta fåglar plockade envist på ett ställe där fjolårsgräset hade blottats.

— Lekte du med henne?

— Nej.

— Lekte hon med dig.

— Nej.

— Vad var det då.

— Det var vänskap.

— Kallar man det så i dina kretsar?

— Det skulle man göra i dina också.

— Nej, det skulle man inte. Har hon varit här?

— Hon var här med dig, sedan dess har jag inte sett henne.

— Nu undrar du förstås hur mycket jag vet?

— Jag undrar ingenting.

— För du vill inte säga någonting, inte förråda Marianne. Du behöver inte heller, mänskan får ibland ett behov av att tala och det har Marianne fått. Jag tror inte att hon vill lätta sig. Kvinnor kan bära vad som helst. När de talar så vill de såra en till döds, inte döda.

— Kanske hon på något sätt sökte en djupare kontakt med dig?

— Prata inte skit. Det är bättre att du är tyst. Du menar en sådan djup kontakt som ni hade. Var hon bra. Jag menar var du bra?

Fick du henne att sucka och stöna i dina armar och att ropa ditt namn? Vems namn ropade hon förresten? Håll käften nu, så är du riktigt snäll. Det är väl bättre att du hör på dethär än någon annan. Eller vill du att jag skall gå och tala med Olle?

— Det kanske kan vara bra för dig.

— Och nu tänker du på vad som är bra för mig. Det är alltså bara jag som har ett problem.

— Jag tänkte hela tiden på dig.

— Utan större framgång i så fall. Och nu tänker jag på vad som kan vara bra för dig. Kan du gissa?

— Nej.

— Jag tänker komma med ner och hjälpa dig en stund med din båt.

Jonatan tog slipmaskinen och slipbanden från trappträcket och halkade ner mot båthuset följd av Christian. — Det är halt, sade han och fick till sin förvåning ett svar som nästan verkade muntert. Innanför dörren till båthuset pekade han på en overall som han sade att det var bäst att ta på sig. Han skänkte sin båt bara en helt flyktig blick, men den var nog för att visa honom att den låg där helt kall och neutral som vilken båt som helst. Christian kommenterade den inte

med ett ord.

Christian valde den gamla slipmaskinen som han kände till och började utan ett ord arbeta. Han var en betydligt vanare snickare än Jonatan som förlorade en massa tid med att lära sig den nya maskinens teknik. Han gick över på båtens bortre sida och började där. Till sin förvåning var han nu helt lugn även om han visste att det var övergående. Om en stund skulle de mötas vid aktern och då måste väl något ord bli sagt. Han undrade litet vad Christian skulle ställa till med hemma hos sig. Kasta ut Marianne? Nej, men förmodligen plåga henne till dess balansen var återställd. Det kanske var det hon begärde egentligen. Men nog skulle han få plåga henne då, i synnerhet om hon varje gång han trodde att allt var på något sätt i ordning igen skulle leverera en ny bekännelse. Jonatan hörde att Christian slutade sitt arbete och såg honom komma över till sin sida av båten och säga:

— Jag slutar här nu och lämnar aktern åt dig själv.

— Tänker du sticka?

— Jo.

— Jag kommer och följer dig.

— Nej, stanna du här. Vet du vad jag har tänkt på?

— Nej.

— Att jag väldigt gärna kommer att över-
vara din begravning. Jag kan se mig själv vid
din grav med ett stort fång blommor i fam-
nen.

De följande dagarna led Jonatan svårt av tystnaden och av ensamheten. Han kastade prövande blickar på isen om den ännu bar över till Henry. Han kom under dagarnas lopp på saker som borde skaffas och ärenden som borde uträttas i kyrkbyn medan han bodde här ute på landet. Så kunde han tillbringa timmar på brädgården sökande ut virke för en slip till båten även om han visste att den inte skulle behövas ännu denna sommar. Likaså slösade han bort dyrbar tid hos elinstallatören diskuterande utbelysning och armatur för kommande varma höstkvällar. Tidningar köpte han i varje fall inte. Han nöjde sig med att vid en kopp kaffe på baren kasta en blick på strejk-kalendern. Inga förhandlingar hade ännu kommit igång inom hans bransch. Om kvällarna kunde han leka med tanken att på något sätt ta sig in till den lokala krogen och sedan åka ut

igen med taxi. Det var inte för spritens skull, men han skulle gärna ha suttit vid ett ensamt bord i vimlet beredd till och med att småle mot en ölberusad störare.

De första dagarna efter Christians oväntade besök var det som om båten höll på att sjunka medan den ännu stod kvar i skjulet. Jonatan var oförmögen att arbeta i stora svep. Han kunde inte såsom han först hade tänkt gå över hela båten med spackel lugnt och systematiskt för att sedan metodiskt slipa över alltsammans. När Christians närvaro blev för betungande på en plats flyttade han sig över till andra sidan båten för att slippa honom. Han överraskade också sig själv med att sucka.

— Vad suckar du för, sade han halvhögt och blev samtidigt satans förbannad på alla de otydliga människor inom honom som ville förbjuda honom att ha det svårt.

Under byggandet tidigare hade tankarna kommit och gått och han hade brukat låta dem stanna så länge de ville. Nu sökte han själv upp dem. Han spanade efter ansikten som vägrade att infinna sig och råkade in på banor som han ofta hade lämnat för att de ledde runt i cirklar eller åttor.

Det var kanske inte bara Christian som med glädje skulle lägga ned ett stort fång blommor på hans grav. En fanns det i varje

fall som borde plantera en evigt blommande buske där — av tacksamhet. Han försökte vila sig i en okänd vänskap som han hade bevarat till ett dyrt pris. Den vänskapen hade aldrig förverkligats för han kunde ju inte tala om hur stark han hade varit, i synnerhet som han visste att det inte var sant. Han hade varit rädd, stegrat sig som en häst inför någonting som ryttaren inte kunde se och vänt om på vägen till det avtalade mötet. Men också detta täckte han med spackel. Ännu under det tunna färglagret såg båten helt spetälsk ut.

Jonatan gick provande fram över båten med sina båda händer. Det var inget precisionsarbete som han hade åstadkommit och behövde inte bli det, men ytan måste ändå vara jämn.

— Du kommer att förstöras i eld, men först när den verkliga båten har tagit form, tänkte han. Du kommer aldrig att glida ut över stora vatten, inte ens att vila vid bojen i viken. Inga mäktiga vindar kommer att föra dig ut på de stora haven till malströmmen som nu öppnar sin sugande virvel i Bermuda-triangeln. Förgäves kommer sovjetiska och amerikanska vetenskapsmän att spana efter spillror från dig, och att försöka kartlägga

din sista färd då seglena som du aldrig hann få hade slitits i väg. Aldrig kommer du att kränga hjälplöst under gråa sjöar som häver sig, sänker sig, häver sig, att se en val med stor kraft vräka sig fram till räddning tvärs om din bog medan din köl inte kan finna en kraft att ta spjärn mot. Blixten blixtrar, dånet dånar, haglet haglar, rösten tvingas in i strupen, masten bräckes, vajrar piskar, farten ökar till femton knop.

Jonatan såg framför sig en virvel, en jättevirvel som sög allt med stigande fart mot djupet i sin mitt. Han såg det på avstånd, och såg sig själv i den, betraktande sig uppifrån virvlande runt som ett flygplan i en cyklon. Han höll bilden utanför sig, lät den inte få något grepp om sig och lämnade den nere i båthuset när han stängde dörren för kvällen.

Ett varmt ljus lyste upp fönstrena uppe i huset. Karin är här, tänkte han på vägen upp, medan han undrade hur hon hade tagit sig ut till landet. Det var dukat för två på köksbordet och en liten flaska vin stod där öppnad. Det var en gest av vänlighet för han visste att hon tyckte om vin bara i sina tankar. På ett fat vid spisen låg två kraftiga köttbitar väntande på att bli grillade och morteln var framställd för vitpepparkornen.

- Var är du?
- Här.
- Vad gör du?
- Jag skriver brev.
- Åt vem?
- Åt dig.
- Varför det?
- Om du inte orkar lyssna på mig så kan du ju läsa medan vi äter.
- Bra.
- Varför frågar du inte hur jag har kommit?
- Jag frågar.
- Christian körde mig.
- Bad du honom?
- Nej. Han ringde och erbjöd sig. Det kan inte vara bra för dig, sade han, att vara allena.

Den kvällen låg Jonatan inte lycklig och säll med händerna under huvudet i sin egen värld. Redan då Karin kröp ner i sin säng sträckte han ut armen så att hon kunde lägga sig på den. Hon lade sig till rätta vänd mot honom och när hon hade hittat en ställning i vilken hans arm nästan var skön för henne låg hon tyst en stund och betraktade hans ansikte. Jonatan låg tyst han också och visste att deras blickar möttes över en mur som

fanns inom honom.

— Nå, sade Karin.

— Nå själv, svarade han.

— Kommer du till mig eller skall jag komma till dig eller skall vi gräla först?

— Vi skall gräla först.

— Om vad då?

— Om att jag inte talade med dig vid bordet.

— Nej.

— Om att jag inte ens har berättat om min båt.

— Nej.

— Om . . . det finns säkert någonting annat som jag inte har gjort.

— Tror du att jag är din mamma?

Jonatan kände hur den mur över vilken han ändå hade kunnat se Karin började röra på sig, växa för att sluta honom inne. Det fanns en maktkamp mellan dem och han hade igen förlorat. Varför skulle hon komma just nu då han var svag?

— Jag märker att din arm har dött.

— Vad menar du?

— Den bara ligger här, men du är borta.

— Jag känner mig trött.

— Sådär har du inte varit på länge.

— Har jag inte?

— Nej. Du har inte tyckt synd om dig själv som du gör nu.

— Får man inte göra det då?

— Det får man visst, men är det inte bättre att jag gör det.

— Men du är ju inte min mamma.

— Nej. Men jag kan nog trösta dig om jag får.

— Du vet ju inte ens för vad?

— Det behöver jag inte veta.

— Jag har aldrig fått trösta dig.

— Du har aldrig märkt när jag skulle ha behövt dig.

— Du har aldrig behövt.

— Jag har slutat upp med att behöva, för länge sedan.

— Du är hård som flinta.

— Ja, jag är hård som flinta. Kom över nu i min säng innan jag byter könsroll med dig. Du kan bara tröstas på ett sätt.

— Du har fel.

— Har jag?

Jonatan förstod att han stod inför ett val. Hjulet hade välvt sig ett varv. Med ett enda ord kunde han få det i rörelse igen och de skulle få gå igenom samma kretslopp på ett högre eller lägre plan.

Senare på natten låg han med händerna under huvudet och öppna ögon. Det är väl inte dethär som kallas att meditera sade han åt sig själv, men han hissade redan segel, litet skamsen över att han envisades med att

lägga ut ensam. Kanske det är så, tänkte han, att det inte är någon vits med att segla om man inte lämnar någon på stranden.

I bilen på väg in till staden satt Karin och såg på honom. Han hade låst skjulet och hon huset och nu körde han henne in till jobbet. Han visste att hon väntade på att han skulle inleda ett samtal, en väntan som ofta hade varit förgäves.

— Jag tror att jag stannar i staden ett par dagar, jag känner mig inte riktigt upplagd för att vara ensam.

— Du kan hälsa på pojkarna.

— Nej, jag tänker vara hemma med dig.

— Då kommer jag att göra dig besviken.

Jag har folk hemma både i kväll och i morgon.

De körde vidare under tystnad. Jonatan slöt sig inom sig för att i tysthet brottas med en barnslig känsla. Han besegrade den och frågade vad det var för ett party. Det var inget party alls utan en arbetsgrupp som jobbade med ett utkast till studieplan.

— Då kan jag ju sköta om er, sade han, med te och någonting att äta. Tanken roade honom. Damerna skulle få service.

När han hade avlämnat Karin vid hennes jobb tillbringade han förmiddagen med att inköpa plast och hårdare, glasfibermattor och nya penslar. Sedan stack han sig in i hallen för att skaffa någonting för kvällen. Han hörde inte till dem som var kända och han frågade sig fram vid diskarna med största brist på självförtroende.

På kvällen stod Jonatan i köksdörren och tog emot damerna då de kom. Han hade tänkt byta några ord med Karin innan arbetsgruppen samlades men hon hade inte infunnit sig. Nu var det hon själv som låste upp dörren och glatt pratande steg in tillsammans med de andra. Marianne var en av dem och hon sökte hans blick i ett samförstånd som han tillbakavisade.

— Dethär är Carita, sade Karin och pekade på en kortbent stubbe. Den tredje kände han utan att kunna komma ihåg hennes namn. Hon intresserade honom ett ögonblick till dess han stängde av.

En avstängd, en tillbakavisad och en som han aldrig skulle notera, det var det sällskap som via toaletten eller spegeln sökte sig in i hans hem.

Jonatan hade haft det riktigt trevligt då

han gjorde smörgåsarna så läckert och elegant som han kunde. Nu roade de honom inte mera där de låg på fatet på köksbordet. Tebrickan var också dukad. Karin stack sig in för att säga att han kunde servera te vid niotiden. Det var tänkbart att han sedan kunde få sitta med en stund om arbetet hade löpt bra. Marianne gjorde sig också något ärende till köket och sade i förbigående att hon hade det för jävligt. Han tänkte att hon hade förtjänat det många gånger om och att han inte var intresserad av vidare förtroenden. Det kändes tråkigt att sitta i köket som någotslags hembiträde medan kvinnorna i salen städade upp samhället.

Han steg upp, tog fram strykbrädet och sökte ett par rena men ostrukna bomullsskjortor ur skåpet. Karin hade för länge sedan sagt åt honom att om han envisades med att köpa bomullsskjortor så fick han stryka dem själv. Det var mer än en timmes sysselsättning för honom att få både den rutiga och den gråblå marinskjortan i skick. Dethär skulle hans chef se.

På hemvägen från saluhallen hade Jonatan stuckit sig upp till sitt arbetsrum. Nere vid hissarna hade Göran gått strejkvakt, Göran som för några år sedan hade varit den mest

effektiva av alla förtroendemän. Han hade grinat glatt och sagt någonting om herrar som leker strejkbrytare. Orden bara föll ur dem båda, färdiga satser som tömdes ur påse på golvet framför den andra. Det enda mänskliga var den stöt som Göran hade gett honom och som han besvarade med ett kontraslag.

Uppe i våningarna låg korridorerna tomma. I något rum sysslade någon men Jonatan hade inget behov av att se efter vem det var. I hans eget rum lyste solen över en tom bordsskiva sånär som på ett meddelande från direktionen. Han hade ögnat igenom pappret. Direktionen hade observerat att det rådde osäkerhet om vilka som var avstängda från arbetet. Sektions- och avdelningschefer kunde ägna sig åt planerings- och rapporteringsuppgifter. De som inte hade funnit det meningsfullt att stanna kvar på arbetsplatsen borde efter avslutad arbetskonflikt själva meddela huru många arbetsdagar de hade varit frånvarande. Motsvarande avdrag skulle göras på lönen. Medan han ännu läste pappret hade hans chef utan att knacka eller trycka stigit in med dagens tidning i sin hand.

— Det blir ingen lön för dig, förstår du, hade han sagt. Därefter hade han slagit sig ned i soffan och börjat en monolog om den

välsignelse denna strejk var för ett företag med avsättningssvårigheter. Han hade avbrutit sin tankegång och ställt en fråga till Jonatan som hade svarat att han ingalunda befattade sig gratis med firmans problem. Detta hade chefen tagit personligt och han hade avlägsnat sig mumlande något om att ingen är outhärlig. Den mest outhärlige var i alla fall han själv och det visste han, därför kunde Jonatan inte ens uppleva orden som ett hot. Det finns sådana som får kräfta av sina förmän tänkte han medan han fälde ihop strykbrädet, dock inte jag.

Jonatan satt en stund och lyssnade på damerna, kvinnorna, flickorna som tydligen hade hunnit fram till skrivmaskinsstadiet. Det lät oerhört allvarligt och viktigt. Då telefonen ringde skyndade han sig att svara. Det var den långa som frågade efter mamman.

— Hon är upptagen, svarade han och fick själv frågan vad han gjorde hemma.

— Mamma har sagt att du är på landet och torrseglar över de sju haven i skjulet.

— Har Karin sagt det?

— Ungefär.

— Har hon använt de orden?

— Hon är riktigt rolig skall du veta när du låter henne vara i fred och hon får leva som hon vill.

Jonatan stängde försiktigt den öppna dörren till salen och började ta på sig ytterkläderna. Han stack sig in i köket och textade ett meddelande till flickorna om att han hade avvikit till sitt eget. När han sedan tyst stängde ytterdörren bakom sig blev han stående ett ögonblick på trappavsatsen, liksom för att ge Karin en möjlighet att hinna upp honom. Sedan gick han ned, satte sig i bilen på väg ut till landet, botad från en tillfällig svaghet.

Marianne bad om att få stanna kvar när de andra gick. Varför, visste hon inte. Kanske det var den hastigt förbiglidande uppgivelse som hon tyckte sig ha sett i Karins ansikte, då den manliga betjäningen hade uteblivit och hon själv hade fått bära in brickorna. Kanske det var hennes egna grumliga känslor som ville få form. Hon satt uppkrupen i soffan väntande på Karin.

Marianne hade alltid beundrat Karin för hennes stora lugn och säkerhet, alltför stora hade hon tänkt på den tiden då hon öste sin egen ömhet över Jonatan, med eller utan Karins goda minne. Det kunde hon inte veta, inte ens nu.

— Jonatan stänger ute mig, sade hon då Karin också hade krupit upp i soffan.

— Det gör han alltid. Jag trodde inte att det skulle bli annorlunda med dig.

— Gör han det också med dig?

— Du vet att han gör det. Han sluter sig för alla som älskar honom.

— Men jag tror inte att jag älskar honom, jag kanske har gjort det.

— Och jag har sagt åt honom att jag inte längre gör det. Men då hade han redan föregripit olyckan. Han hade helgarderat sig mot den från första stund.

— Och när du sade . . .

— Så hände ingenting. Bra, sade han, jag får väl gå ut och städa skjulet, det lilla på landet, det gamla, du vet.

— Varför älskar du honom inte?

— Det har jag inte sagt, men jag kände mig så trängd av hans ständiga vantrivsel, hans ständiga längtan.

— Och nu?

— Har han det bra, skulle jag tro.

— Och du?

— Jag har det mycket bra.

— Och jag?

— Dig känner jag inte och jag vet inte om jag vill lära känna dig.

— Jag har det svårt.

— För att du är så bunden.

Samtalet dog ut och Karin satte på musik som hon egentligen inte brydde sig om. Hon brydde sig egentligen inte heller om Marianne som hade haft oturen att råka ut för Jonatans hunger och törst. Men flickan hade

klarat det bra, nu kunde hon gå. I själva verket var hon ju färdig med dem båda. Det hon saknade var bara känslan av att vara omtyckt.

Telefonen ringde. Det var Christian som bad att få tala med Jonatan. Då han hörde att Jonatan hade åkt bad han att få tala med Marianne, som skrek åt honom, först mumlade, sedan skrek och slutligen försäkrade att hon själv visste när hon borde vara hemma. Hon kom gråtande tillbaka från telefonen, av förbittring.

— Din herre och man vill bestämma när du skall vara hemma och när du skall gå till sängs, sade Karin. Det är inte mycket frihet du har. Månne du har styrka att skaffa dig den. Månne du kan ta dig ett eget liv utan att vara buren av någon annan mans känslor?

Karin fann ett visst behag i att vara grym eftersom hon inte var så betagen i fladdrande blommor med klen stjälk.

— Och vad skall du göra den dagen då inga män faller för dig?

— Är det så det har gått för dig? frågade Marianne.

— Vad tror du själv? Jag är mycket intresserad av män, och jag kan luta mig mot dem när jag vill, när jag själv vill.

— Men du överger Jonatan.

— När talade du senast med honom?

— Senaste sommar hos er.

— Klagade han mycket?

— Nej.

— Varför vill du då tala om honom i stället för om dig?

Atmosfären mellan dem blev allt vänligare, men om sig själv ville Marianne inte tala. Hon visste att hon hade en annan väg, en som bejakade känslor och svaghet. Då hon sönt omsider reste sig för att gå och vänligt småleende ursäktade sig vid dörren hade hon ännu en fråga, en begäran.

— Kan du inte bjuda oss att fira valborgsmässoafton hos er?

Jonatans hand klibbade mot dörrposten när han klev ut ur skjulet för att få luft. Med foten sköt han igen dörren efter sig och gick med spretande fingrar ner mot stranden och bryggan. Han försökte undvika att kleta alltför mycket då han fiskade fram en cigarrett och tände den försiktigt för att inte själv flamma upp.

— Christian har förstört min båt, sade han lugnt och tydligt ut över den kalla viken. Han har tyngt ner den på ena sidan. Den kommer aldrig att ligga rätt.

Vår luften vägrade att tro honom och han började hala in orden för att långsamt idisslande låta dem försvinna.

— Det är Karin som har förstört min båt, sade han utan större övertygelse.

Den besvärjelsen bar inte heller, men han fortsatte en liten stund, matade ut mera lina för att se om draken skulle lyfta.

— Hon vårdar sig om mig som en mental-patient men småler då hon talar med pojkarna.

Det fanns ingen kraft i hans besvärjelser, ingen orsak att locka fram nya och ingen mening i att spana ut genom vikens öppning efter vita segel.

Båten var borta. Inte träpluggen som han hade byggt och som den nya modellerades på, inte arbetet och burkarna och glasfibret, inte tröttheten och klibbet och de rinnande ögonen, men den bärande känslan. Han slöt ögonen och lutade sig tillbaka mot bryggbänkens ryggstöd för att låta bilden träda fram, en fulländad för sakta fräsande genom vattnet. Men den bild han såg var gjord och inte född. Han kunde böja och förvandla den som han ville, till en isbrytarstäv, till en bilfärjas frustande bogsvall, till ett eiffeltorn eller den optimistjolle som han aldrig hade fått till stånd medan pojkarna var små.

När mänskans visioner drar sig undan återstår bara en hop bräden och verktyg, ett hopplöst klubb och för litet pengar. Han såg framför sig de märkliga skapelser som låg förtöjda vid stränderna i staden. Båtar med anskrämliga däckshus i brun faner. Drömmen hade brustit men någon hade ändå rest

ett tabernakel med stigande hast och otålighet, gråtande och svärande för att hinna ut innan hösten kom, oförmögen att se sin byggnad med andras ögon. Andra hade låtit verktygen ligga, sagt forget it och nöjt sig med att senare berätta om den båt som höll på att ta form då det blev omöjligt att fortsätta.

— Den tog för mycket tid av familj och barn förstår du. Jag kände det så, men kanske jag hade fel.

Jonatan ville inte halta genom livet med ett båtvrak runt foten. Då ville han hellre likna de män som byggde och slet för att resa ett hus. När hela tomten var uppgrävd och rörledningarna var lagda i leran och hustrun redan målade köksväggarna då dog de i hjärtinfarkt. Men han tänkte inte dö, för han tog inte ut sig för någon annan.

Han skulle fortsätta som han hade gjort nu i många dagar, pensla ut plast och med klibbande fingrar trycka glasfibermattan till rätta, jämna ut veck och se hur den spred sig i den sega vätskan, ströppla med penseln tum efter tum med täta slag för att tvinga ut luft som gav sig tillkänna i mjölkgråa fläckar. Det stod för mycket på spel för honom för att han skulle ge sig, för att han skulle hasta fram lämnande efter sig osäkerhet och tvivel. Andras misslyckanden skräm-

de honom mera, var mera närvarande i hans tankar än hans eget mål. Tjugofem millimeter starkt skulle skalet bli vid kölen och sju millimeter vid däckslinjen. Allt enligt Lloyds krav.

Någon hade redan börjat skrapa sin båt och måla den på stranden på andra sidan viken. Henry hade ingen båt.

Jonatan steg in i båthuset igen och beredde sig att blanda ihop en ny sats plast. Värmen var hög, minst tjugo grader måste man hålla och därför kunde han varken låta dörr eller fönster stå öppna. Han hade en fläkt som han hade placerat lågt för att den skulle ta av den kallaste luften och lämna den varma kvar. Burken som han blandade i rymde en omgång som kanske räckte till två kvadratmeter, trekomponents plast, styren, eller två egentligen för acceleration var färdigt iblandad, det gällde för honom bara att slå i härdaren och röra om.

Lukten som först hade varit så vidrig påminde nu om starka bedövande frukter konserverade i sin egen saft, utan tillsats av socker eller sirap, kletiga som de var i sig själva. Han dök ner under båten men frågade sig om värmen var tillräcklig. För säkerhets skull gick han upp tillbaka till dörren och

stängde av fläkten. När han halvlåg på golvet med plasten rinnande längs penselskaftet, handloven och in i ärmen så tänkte han att det var ett misstag att han inte hade bett Christian dra åt helvete. Han skulle lugnt ha kunnat ställa sig i dörröppningen som ett orubbligt hinder. Man får inte urholkas så av sin skuld att man blir som vax i andras händer. Man får inte vika undan frivilligt, böja sig som ett sävstrå där någon tränger fram med kraft. Det var ett misstag och det var ingenting annat. Nästa gång, om han kommer, så är det jag som bestämmer hur det blir. Om jag behöver hjälp så visar jag honom vad som skall göras, om jag inte behöver, så säger jag det, och han kommer att tro mig.

När han flyttade på sig fick han se Olle stå innanför dörren.

— Gå ut och rök där och stäng dörren efter dig Olle, ropade han, gå upp i huset och bred några smörgåsar åt dig och mig. Kaffe skulle inte heller slå hål i sidan.

Vad är det nu då, tänkte Jonatan, är han ett sändebud. I så fall ett som oombett har sänt sig själv på Karins vägnar. Han smålog åt Olles kyska kärlek. Hur kysk förresten? Han är väl karl för fan.

— Tag henne, slit med hälsan, henne rår du ändå inte på. Så sade Jonatan när han glatt grinande steg in i köket och gick fram till diskbänken och till fatet med handrengöringsmedel. Olle gick inte att överraska.

— Menar du min motor? Henne har jag alltid haft svårt att få igång.

— Nej, jag menar min Karin, om hon nu är min.

— Hon skulle kanske vara din om du skulle bry dig lite mera om henne.

— Så pastorn har kommit för att predika om familjegemenskap?

— Jag har kommit för att väcka ditt samvete.

— Det är fan så vaket.

— Det är svårt att tro.

— Vad tror du att jag sysslar med där under båten då?

Olle teg och sökte ny kurs, det hade skrapat till ordentligt under hans farkost. Somliga människor tål inte att man tränger sig på. De bröt sönder till och med skämt och kastade dem som stickor i brasan. Han räddade sig genom att tacka för inbjudan.

— Vilken jävla inbjudan?

— Att fira valborgsmässoaftonen om lördag här, om du du tror att det är rätt att jag kommer?

— Och varför skulle det inte vara rätt?

— Det kan hända att det dämpar de andra att ha en präst med.

— Så du drömmer om ett Sodom och Gomorra i mitt hus?

— Nu är det du som predikar.

Så höll de med stötar varandra borta från Karin som Olle så gärna ville göra någonting för. Om inte annat så skänka henne Jonatans huvud på ett silverfat.

— Vet du vad jag håller på med Olle?

— Du isolerar dig.

— Nej, jag håller på med att bli mänska.

— Men att vara mänska det är att leva i gemenskap.

— Säger du som själv hatar alla förväntningar som alla människor ställer på dig.

— Jag behöver inte motsvara alla.

— Men vad vill du själv?

— Jag vill vara den jag är.

— Och vem är du?

— Olle.

— Nåja. Det är det enda vettiga som du har sagt på länge. Nu går jag till båten och kom på lördag och tag egen sprit med. Jag har inte Bjudit någon men du är välkommen och lägg armen om Karin och sjung om studenten. Och så skall du ge fan i att ge dig på andra när du själv är ihålig. »Ge dig inte på berg när det finns småsten», sade Nils. Vet du vem det var? Inte? En bonde.

Jonatan sökte sig ut ur ljuset och festen och stängde försiktigt dörren bakom sig. Han dröjde en stund på trappan för att vänja ögonen. Mellan de mörka stammarna skymtade han repet som han hade spänt upp för att gästerna inte skulle ramla ner för branten om de gick ut i naturen. Var det för deras skull som han hade avspärrat branten och stigen ner till skjulet. Repet vinglade under hans hand när han tryckte ner det för att komma över. Han halkade och snubblade själv på stigen rötter när han långsamt och utan vilja fann sig vara på väg mot skjulet som han inte kunde urskilja i mörkret. Den dämpade musiken och sorlet kom till honom som en våg och inneslöt honom under samma kupa som de andra på hans fest. Han stannade och vände om.

— Det är min fest, sade han halvhögt.

Den hade blivit hans under dagarna efter Olles besök. Ingen hade sagt åt honom vem som var bjuden men han hade vetat att Marianne skulle vara där och pojkarna. Han hade mött dem på förhand i tankarna, avvärijt den langes helöppet leende utmaning.

— Hur går det med torrseglandet?

— Tack, tack, och med revolutionen?

Den monologen hade Jonatan fört då han under städningen av huset hade kommit till pojkarnas rum och rättat till bilden av Marx med nya stift. Lenins byxor hade också behövt en översyn med tejp där de gått sönder, vid gylfen. Han hade pratat med Karin under hela den tid det tog för honom att skura trägolvet. Han hade försäkrat henne att han inte inbillade sig att det var henne han hjälpte. Han hade sett hennes tveksamma blick framför sig och verkligen försökt övertyga henne om att han inte gjorde detta för att hon skulle bli glad eller tacksam utan helt enkelt för att det måste göras.

— Det är ju jag som har dragit in lera och sand och den vill jag inte ha inskrubbad i det mjuka träet av dina gäster, av mina gäster, av de gäster som du har bjudit och som jag tänker ta emot. Plus grannarna som kommer och som du inte vet om.

Inne i huset såg han Henry retsamt småle mot den starke som övervann sig själv och tydligen försökte arbeta fram en gemenskap som han ofta talade om. Henrys ovärdiga dotter hade lagt beslag på Olle helt och hållet. Det var skönt att vara fönstertittare utanför sitt eget hus. Hon gav tydligen pastorn en grundkurs i religion. Glaset hade hon ställt på golvet för hon behövde sina händer för att kunna förklara trons hemligheter. Vilken tros? Han hade bara hört en replik just innan han gick ut.

— Du sitter där och försöker ta ut andra stämman till det som du hör Gud sjunga.

— Men om jag inte är musikalisk, hade Olle svarat.

— Då är det synd, sade hon.

Olle hade fått samma fjärrskådande blick som pojarna brukade få när de i tankarna bläddrade i sina katekeser för att inte tappa bort sig på vägen. Jonatan lutade sig mot ett träd och hade det bra.

Också Marianne ansåg tydligen att festen var hennes. Det hade hon låtit honom förstå under dansen. Han hade hämtat henne i köket där den starke matade hennes glupska aptit med stycken och skivor och smulor av fårfiolen som han karvade i. Hon hade en förmåga att få var och en att känna sig som mest älskad person även om man visste att

man var högst nummer femton. Hon är inte bra för den som vill äga och ha henne som egen, men hon är bra, tänkte Jonatan.

— Varför tror du att jag föreslog den här festen, hade hon sagt.

— Jag vet inte.

— Tror du att jag ville fånga in dig igen?

— Nej, det tror jag säkert inte.

— Jag tycker att man inte behöver bränna broar bara för att man inte går på dem längre.

— Dettär har du läst, hade han sagt och de skildes skrattande åt.

Så dröjde Jonatan i tankarna vid de viktigaste mänskorna inne i huset utom Christian som han vek undan för. Han var medveten om att han gjorde det men det fanns ingenting att göra. Han hade tagit emot honom med de bästa föresatser, skapat lugn och trygghet inom sig så som han hade lärt sig under båten, han hade lagt armen om Christian i en varm känsla som hade urholkats medan han ännu kände den. Den hade inte efterlämnat ett tomrum. I mellangärdet var han på vakt och försvarsstyrkan började röra på sig så snart den andra dök upp i hans tankar. Det var ett nederlag att vara tvungen att gå beväpnad.

Dörren öppnades och stängdes. En kvinna hade stigit ut på trappan. Han kunde inte se henne men han visste att hon var där. Hon tände en cigarrett, men han var inte säker. Det var kanske cigarretten som gjorde honom osäker. Han tände en egen cigarrett som svar, som en signal till en okänd. Det var väl sju meter bort till henne, men hon reagerade inte. Han förstod plötsligt att det var Karin.

— Är det du?

— Hm.

— Vänta, jag kommer.

Hon fimpade omsorgsfullt sin cigarrett i burken på trappträcket och steg försiktigt ner på marken och kom fram till honom.

— Är du sorgsen?

— Nej, varför det?

— Varför försvann du då?

— Jag tänkte gå till båten.

— Gick du inte?

— Nej.

— Lagg armen om mig, det är kallt.

Jonatan tog av sig rocken och hängde den över hennes axlar och frös själv.

— Varför stannade du ute, är du trött på gästerna?

— Nej, men jag har blivit van att vara ensam.

— Tycker du om det?

- Ja.
- Vill du visa båten för mig?
- Nej. Jag kan inte.
- Varför inte?
- Jag vet inte.
- Men berätta lite om den.

Karin öppnade utifrån en stor lucka in till hans eget liv. Och han visste inte om han skulle våga träda fram.

— Den är djupblå.

Så tystnade han medan han väntade att ritningarnas linjer och händernas känsla skulle översätta sig i ord.

— Har du redan börjat måla den?

— Den är mörkblå, sade han, men kunde inte fortsätta. Den gåva som han hade tänkt ge åt henne föll sönder redan då han drog upp den första konturen. Han kände hur tårarna trängde fram och hur de höll på att förvandlas till förbittring. De stod länge tysta. Sedan sade han:

— Du frågar alltid fel. Jag vet att det är fel på mig också, men hur jag än försöker så blir jag så trött.

— Jag vet, men försök övervinna dig själv nu Jonatan.

— Jag orkar inte.

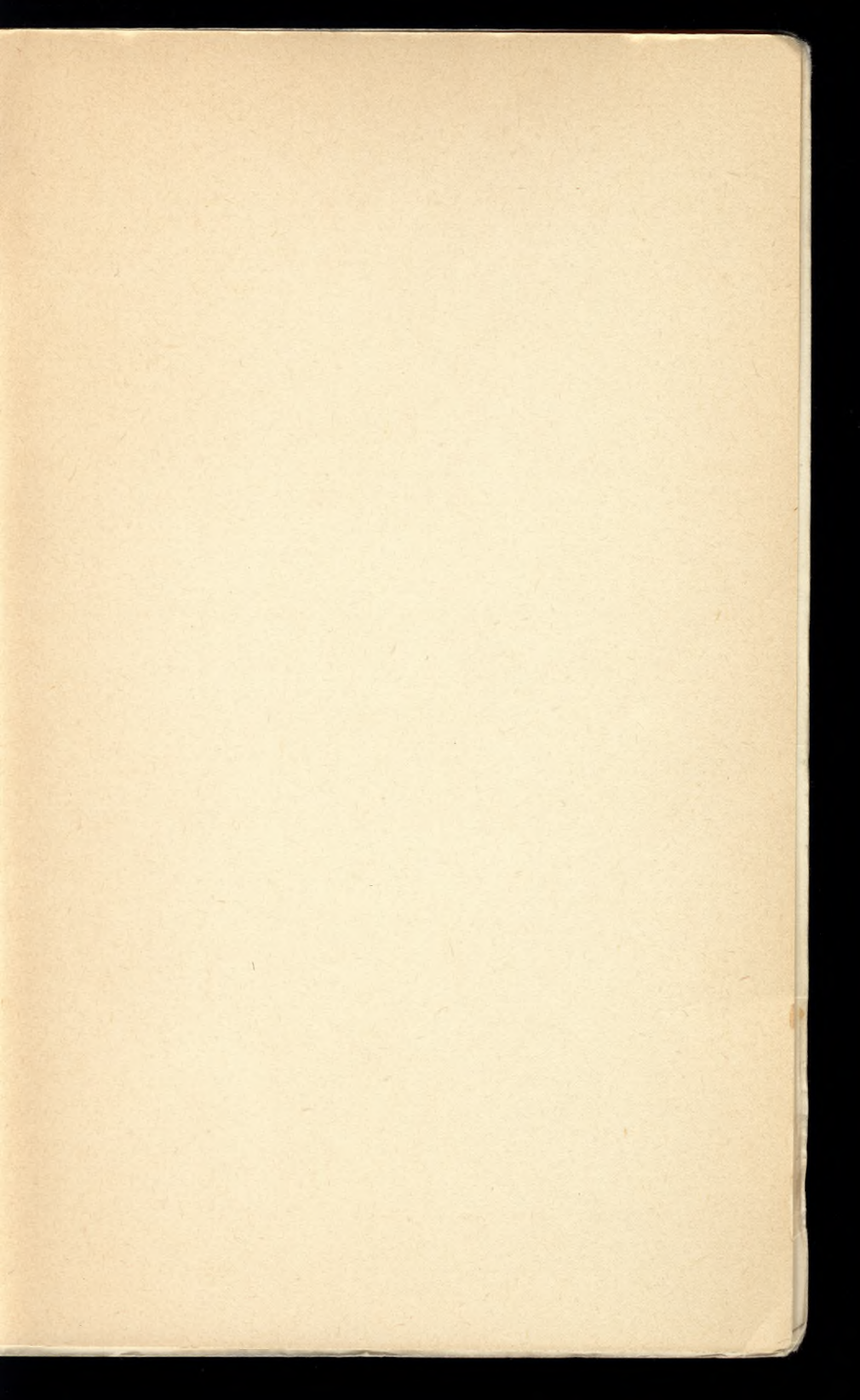
— Försök.

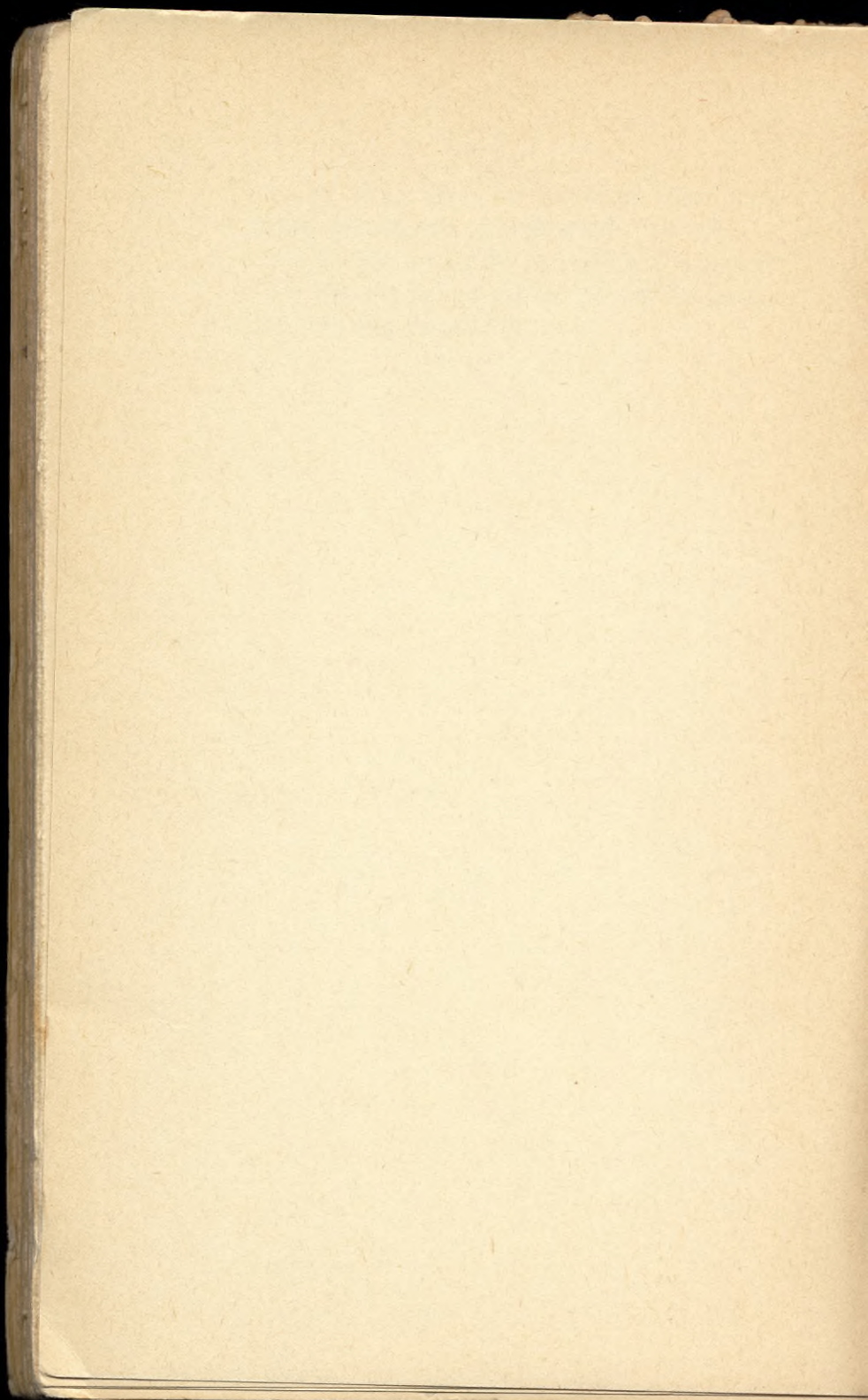
— Först trodde jag att den skulle bli vit. Men den är väldigt stadig förstår du, stabil.

Den är tung. Den är mörkblå. Den finns redan sådan som den kommer att bli.

— Varför är du då så rädd att visa den?

— För att jag är osäker på om du kan se det som jag redan vet.

MANNEN SOM BYGGDE EN BÅT

heter Jonatan. Han är medelålders, avdelningschef på ett stort företag. Han har hustru och två halv vuxna söner.

Varför går han ut i skjulet vid sommarstugan och sätter igång med att bygga en båt?

Varför vänder han ryggen åt hela sitt välordnade liv?

Vem är Jonatan?

Paul von Martens, programchef vid Rundradion, debuterar här med en lågmäld betraktelsebok.

Den handlar om en inre uppgörelse, om självbesinning och sökande efter mening, nödvändigheten i att vi tar ställning till våra egna liv.

SÖDERSTRÖMS

Omslag av Seija Kirkkala
ISBN 951-52-0438-0

